

Univerzita Karlova v Praze  
Filozofická fakulta  
Ústav románských studií



Bakalářská práce

Karla KAMENÍKOVÁ  
SAMOHLÁSKOVÉ SKUPINY V DNEŠNÍ ŠPANĚLŠTINĚ

VOWEL GROUPS IN CONTEMPORARY SPANISH

Praha 2024

Vedoucí práce: prof. PhDr. Petr Čermák, Ph.D.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 14. května 2024

Karla Kameníková

## Poděkování:

Tímto bych ráda poděkovala panu prof. PhDr. Petru Čermákovi, Ph.D. za odborné vedení práce a poskytování mnoha užitečných rad, bez kterých by tato práce nebyla dokončena. Děkuji za vstřícný přístup a především čas, který mi během psaní práce věnoval. Dále bych chtěla poděkovat panu doc. Mgr. Radku Skarnitzlovi, Ph.D. za poskytnutí konzultace ohledně práce s fonetickým programem Praat. Děkuji studentům Hispanistiky a rodilým mluvčím za to, že byli ochotni zúčastnit se fonetického výzkumu a poskytli mi tak materiál k analýze.

## **Abstrakt**

Bakalářská práce *Samohláskové skupiny v dnešní španělštině* se zabývá problematikou výslovnosti diftongů a hiátů českými mluvčími španělštiny. Cílem práce je zjistit, jak jsou vokální skupiny španělštiny vyslovovány českými mluvčími španělštiny a jakým způsobem se pokročilost na výslovnosti promítá. Skládá se ze dvou částí, teoretické a praktické. V první části autorka teoreticky popisuje vokální systém češtiny a španělštiny, včetně samohláskových skupin, kde zmiňuje diftongy, hiáty a triptongy, přičemž se zaměřuje převážně na první dva zmíněné jevy. Dále uvádí, jaké mohou nastat výslovnostní změny a v neposlední řadě se zabývá historickým vývojem obou systémů. Druhá část je zaměřená prakticky a vychází z analýzy zvukových nahrávek, kde je porovnáváno, v jaké míře se čeští studenti španělštiny přiblížili výslovnosti rodilých mluvčích a jaké faktory mají na jejich pokročilost vliv.

**Klíčová slova:** španělština, fonetika, osvojování jazyka, hiát, diftong, syneréze, synalefa

## **Abstract**

The bachelor thesis *Vowel groups in contemporary Spanish* is focused on the pronunciation of diphthongs and hiatuses by Czech speakers of Spanish. The aim of the thesis is to find out, how the vowel groups are pronounced by Czech speakers of Spanish and how the level of the language is reflected on the pronunciation. It consists of two parts, theoretical and practical. In the first part, the author of the text describes theoretically the vowel system of Czech and Spanish language, including the vowel groups, where she mentions diphthongs, hiatuses and triphthongs, focusing mainly on the first two mentioned phenomena. She also presents the changes that can occur in pronunciation and, last but not least, she characterizes evolution of both systems. The second part is practically oriented, and it is based on the analysis of audio recordings where it is compared the extent to which Czech students of Spanish have approached the pronunciation of native speakers and what factors influence their progress.

**Key words:** Spanish, phonetics, language acquisition, hiatus, diphthong, syneresis, synalepha

## Obsah:

Úvod.....	7
1. Vokální systém.....	8
1.1. Slabika.....	9
1.2. Faktory ovlivňující kvalitu samohlásek.....	9
1.3. Segmentace hlásek.....	11
2. Samohláskové skupiny.....	13
2.1. Výslovnost.....	13
2.2. Přízvuk.....	15
2.3. Diftong.....	16
2.3.1. Psaní přízvuku.....	17
2.4. Triftong.....	17
2.4.1. Psaní přízvuku.....	17
2.5. Hiát.....	18
2.5.1. Psaní přízvuku.....	18
2.6. Shrnutí:.....	18
2.7. Změny ve výslovnosti.....	19
2.7.1. Synalefa.....	20
2.7.2. Syneréze.....	21
2.7.3. Dieréze.....	22
3. Historický vývoj španělštiny a češtiny.....	23
3.1. Antihiátová tendence.....	24
4. Analýza zvukových nahrávek.....	27
4.1. Mluví.....	27
4.2. Výběr textu.....	29
4.3. Hypotézy.....	30
4.4. Výsledky.....	31
4.4.1. Diftongy (Bc.).....	31
4.4.2. Diftongy (Nmgr.).....	35
4.4.3. Výslovnost diftongů: shrnutí.....	37
4.4.4. Hiáty (Bc.).....	39
4.4.5. Hiáty (Nmgr.).....	40
4.4.6. Výslovnost hiátů: shrnutí.....	42
4.5. Vyhodnocení hypotéz.....	43
Závěr.....	45
5. Použitá literatura.....	46
Seznam tabulek a grafů.....	47

Resumé (česky).....	48
Resumé (en español).....	49
Přílohy.....	51

## Úvod

Vokalický systém každého jazyka se liší. Některé jsou komplexnější, některé jednodušší, avšak pro jedince, který se do daného jazykového systému snaží proniknout může být přesto obtížné pochopit ho a správně se v něm orientovat. Španělština a čeština jsou si se svým vokalickým systémem poměrně blízké, neboť oba systémy disponují se stejnou, nebo velice podobnou artikulací samohlásek a ani v jednom jazyce se kvalita hlásky tolik neodráží od způsobu artikulace, jako je tomu např. ve francouzštině.

Rozdíl v distribuci skupin, které mohou samohlásky tvořit je již patrnější. Bohatý inventář španělských diftongů je v poměru s tím českým, který obsahuje tři diftongy, nesrovnatelný. Rozlišování mezi tím, zda se ve slově vysloví diftong, nebo hiát není v češtině až tak důležité jako ve španělštině.

Cílem mé práce je zjistit, jak čeští mluvčí španělštiny rozlišují v mluveném projevu mezi diftongy a hiáty. Metodologie výzkumu spočívá v analýze zvukových nahrávek českých mluvčích v porovnání se vzorovou výslovností rodilých mluvčích španělštiny. Celá práce je koncipována na dvě větší části, a sice část teoretickou (první tři kapitoly) a část praktickou (čtvrtá kapitola).

V první kapitole popíšu vokalický systém češtiny a španělštiny na základě akustické a artikulační charakteristiky. Zaměřím se na slabiku, která je základní jednotkou souvislé řeči a na faktory ovlivňující kvalitu samohlásek, které jsou pro češtinu i španělštinu téměř stejné. Dále na důležitost segmentace hlásek – určování hranic ve slabice je pro tuto práci velmi důležité.

Druhá kapitola již bude věnována samohláskovým skupinám, kde se budu nejprve obecně zabývat diftongem, triftongem a hiátem a uvedu, že může docházet k různým výslovnostním změnám, synerézi, synalefě a dierézi. Součástí druhé kapitoly jsou sepsaná pravidla pro psaní přízvuku ve španělštině, což je při rozlišování hiátů a diftongů důležité. V další části se již zaměřím na jednotlivé samohláskové skupiny a jejich možné výslovnostní varianty.

Ve třetí kapitole se budu zabývat historickým vývojem španělštiny a češtiny se zaměřením na psaní španělského přízvuku, a nakonec v teoretické části popíšu problematiku týkající se antihiátové tendence, byť ji v práci již dříve několikrát zmíním.

Druhá část práce začíná čtvrtou kapitolou. V praktické části se zabývám analýzou zvukových nahrávek. Popíšu proces výběru mluvčích, sestavování souboru k nahrávání a zároveň představím hypotézy, na základě kterých jsem celou práci vyhodnotila.

## 1. Vokální systém

Samohláska je základní stavební prvek každé slabiky. V naprosté většině případů jsou samohlásky znělé segmenty, které vystupují jako centrální část slabik<sup>1</sup> a v mnoha jazycích je jejich přítomnost nezbytná, jelikož by bez nich nebylo možné slabiku vůbec vytvořit. Mezi tyto jazyky patří např. právě španělština. Čeština naopak dokáže vytvořit slabiku i za nepřítomnosti vokálu a nastane-li takový případ, nahradí vokál za tzv. slabikotvorné /r/ nebo /l/.

Vokální systémy španělštiny a češtiny jsou poměrně jednoduché. Ve španělštině existuje pět samohlásek /i/, /e/, /a/, /o/, /u/, v češtině navíc jejich dlouhé protějšky /i:/, /e:/, /a:/, /o:/, /u:/. Mohou být charakterizovány akusticky či artikulačně, ale úzce spolu souvisí. Rozdíl mezi těmito dvěma pojetími spočívá v tom, že artikulační charakteristika se zaměřuje na způsob vyslovení a akustická na to, co slyšíme. Při artikulační charakteristice se zohledňuje skutečnost, že výdechovému proudu nestojí v cestě žádná překážka a výslovnostně se samohlásky liší pouze postavením jazyka (tak je tomu ve španělštině, v mnoha jiných jazycích jsou relevantní i jiné faktory). Akustická charakteristika se zabývá vzniklými soustavami rezonátorů, které se mohou lišit tvarem a velikostí (např. polohou rtů je dáno, jaké složky hrtanového tónu budou zesíleny/zeslabeny<sup>2</sup>).

Artikulace hlásky je výsledkem synchronizace artikulačních orgánů, které ovlivňují kvalitu výsledné samohlásky. Ve španělštině je nejdůležitějším faktorem postavení jazyka (ve srovnání např. s francouzštinou, kde je, mimo jiné, relevantní i zapojení dutiny nosní)<sup>3</sup>.

Akusticky lze kvalitu výslovnosti pozorovat na spektrogramu, kde se liší koncentrace energie nebo ji zaznamenávat na základě sluchového vjemu. Z akustického hlediska se samohlásky vydělují podle posunu jazyka (horizontálního/vertikálního) na:

- Gravisové (energie v dolní části spektrogramu)
- Akutové (energie v horní části spektrogramu)
- Kompaktní (energie v centrální části spektrogramu)
- Difúzní (energie mimo centrální část spektrogramu)<sup>4</sup>.

V praktické části však na zrakový vjem nebude brán ohled, pozornost bude soustředěna pouze na poslech.

Oba vokální systémy (český a španělský) jsou si velice podobné. Menší rozdíl lze spatřovat v tónu (timbre). Tón nám pomáhá rozlišovat mezi vokály stejného tónu,

---

<sup>1</sup> Duběda, T. (2005), str. 47

<sup>2</sup> Čermák, P. (2020), str. 43

<sup>3</sup> Čermák, P. (2020), str. 43

<sup>4</sup> Čermák, P. (2020), str. 45



intenzity a kvantity. Z fyziologického hlediska se jedná o speciální vlastnost vokálů, kterou si osvojují orgány artikulačního ústrojí a tvoří se v ústní dutině. V češtině jsou používány pro transkripci symboly [ɪ], [ɛ], [a], [ɔ], [u], ve španělštině [i], [e], [a], [o], [u]. Zdá se, že české samohlásky jsou uvolněnější a otevřenější než španělské, a to včetně vokálu [a], který má sice stejný znak v obou jazycích, ale kvalitou se liší<sup>5</sup>. Ve výsledku ale na tomto faktoru nesejde, neboť protiklady otevřenost a zavřenost vokálů není, jak budu zmiňovat níže, ani pro jeden jazyk distinktivní záležitostí.

Dalším rozdílem mezi těmito dvěma jazyky jsou české dlouhé samohlásky: [a:], [ɛ:], [i:], [o:], [u:], které španělština nerozlišuje. Vokály /i/ a /u/ jsou, na rozdíl od krátkých vokálů, kde se značí jako [ɪ] a [ʊ], jiné kvalitou a blíží se tak typově španělské výslovnosti<sup>6</sup>.

### 1.1. Slabika

Základní stavební jednotkou souvislé řeči je slabika. Na rozdíl od hlásky, slabika nepotřebuje žádné pomocné zvuky<sup>7</sup>. Při mluveném aktu rozumíme lépe, když jsou slova vyslovena po jednotlivých slabikách než po samotných hláskách. U těch je vynaloženo značné úsilí, chceme-li porozumět, co nám chce mluvčí svou výpovědí sdělit.

Slabičná struktura češtiny je poměrně složitá<sup>8</sup>. Nejčastější slabikou je i v mnoha jiných jazycích (i ve španělštině) typ CV (konsonant, vokál). Zvláštností češtiny je, že vedle sebe mohou vystupovat až čtyři souhlásky, např. *pštros*. Ve španělštině mohou být v rámci jedné slabiky a jednoho slova společně nanejvýš dva konsonanty.

Základem každé slabiky je tónová složka. Ve španělštině je tímto základem samohláska. Čeština se zde od španělštiny lehce liší a to proto, že tónovou složku může mít v některých v případech i souhláska. Slabikotvorné /r/ a /l/ jsou schopné zcela zastoupit vokál a tvořit samy základ slabiky (například slova *krk* a *vlk*). Španělským mluvčím taková slova mohou činit problémy, jelikož v jejich rodném jazyku je přítomnost samohlásky ve slabice nezbytná.

### 1.2. Faktory ovlivňující kvalitu samohlásek

V různých zdrojích (Čermák Petr, Duběda Tomáš, Navarro Tomás, Antonio Quilis, Antonio Hidalgo Navarro & Mercedes Quilis Merlín) jsou samohlásky obecně charakterizovány protiklady „otevřenost“ a „zavřenost“; labializací (retní protruze a

<sup>5</sup> Černikovská, Š. (2016), str. 14

<sup>6</sup> Černikovská, Š. (2016), str. 15

<sup>7</sup> Cvrček, V. (2010), str. 55

<sup>8</sup> Cvrček, V. (2010), str. 55

komprese)<sup>9</sup>; nazalizací; činností čelisti; činností hlasivkové štěrbiny a v neposlední řadě témbrem. Tyto vlastnosti mají vliv na vznik odlišných fonetických realizací (každý z pěti vokalických fonémů může mít různé fonetické varianty<sup>10</sup>), ale je důležité zmínit, že z fonologického hlediska většina z těchto rysů není pro španělštinu ani češtinu v současné podobě relevantní. Samohláskový systém španělštiny je definován vertikálním a horizontálním posunem jazyka. Český samohláskový systém se odvozuje navíc od relativního trvání samohlásek a postavení rtů<sup>11</sup>.

V dalších odstavcích charakterizují faktory, které jsou pro oba jazyky důležité:

### **Postavení jazyka**

Jazyk mění v závislosti na poloze svůj tvar. Postavení jazyka rozlišuje dvě artikulační polohy: horizontální (vodorovné) a vertikální (svislé). Horizontální poloha je dále rozčleněna do tří stupňů (přední, střední a zadní samohlásky) a vertikální do čtyř stupňů (vysoké, vyšší středové, nižší středové, nízké samohlásky)<sup>12</sup>. Postavení jazyka nejvíce ovlivňuje výslovnost hlásky *a*, v jiných případech zaujímá většinou neutrální pozici. Podle T. Navarra, postavení jazyka rozhoduje o tom, zda bude hláska vyslovena jako velární, či palatální.

### **Činnost rtů**

Rty při artikulaci velárních vokálů jsou zaokrouhlené, rozšířené a postupně se zmenšuje jejich otevřenost. Španělské vokály jsou obecně více zavřené než české<sup>13</sup>, ale ani v jednom z těchto dvou jazyků ve výsledku nezáleží na tom, zda je vyslovená hláska otevřená, či zavřená, na významu slova se nic nemění.

Činnost rtů je v běžné španělské výslovnosti uvolněnější než například u francouzských či německých vokálů a nedochází k zaokrouhlování rtů v takové míře, jako v již zmíněné francouzštině a němčině (přehláskované *ü*, *ö*). Ve francouzštině je kvalita vyslovené hlásky velmi důležitá, a ačkoliv jsou zdánlivě vysloveny stejně, může úplně změnit význam slova: předložka *dès* (od) vyslovena jako [dɛ], tedy s otevřeným /ɛ/, a oproti tomu *des* (člen neurčitý mnž.č. od *un*, *une*) vysloveno jako [de] s /e/ zavřeným.

---

<sup>9</sup> Duběda, T. (2005), str. 47

<sup>10</sup> Čermák, P. (2020), str. 48

<sup>11</sup> Cvrček, V. (2010), str. 43

<sup>12</sup> Duběda, T. (2005), str. 48

<sup>13</sup> Čermák, P. (2020) str. 71

## Délka

Ve španělštině převládá kvalita nad kvantitou vyslovené hlásky. Ve většině případů se španělská slova mohou vyslovovat v podstatě obojím způsobem, nicméně existují slova, u kterých je třeba zpozornit, např. ve španělských slovech *té* (čaj) X *te* (zájmeno). V češtině je to stejné. Také existují dvojice slov, ve kterých dojde ke změně významu jen pouhou změnou délky (dal X dál, páni X paní)<sup>14</sup>. Svým výskytem v češtině převažují samohlásky krátké než dlouhé a je třeba zmínit, že si ani tyto protějšky nějak zvlášť nekonkurují, většinou změna délky vede jen k deformaci zvuku slova, než ke změně významu<sup>15</sup>. V každém případě je dobré dbát na správnou distribuci krátkých a dlouhých samohlásek k zachování hladké komunikace<sup>16</sup>.

### 1.3. Segmentace hlásek

Poznat počet slabik ve výpovědi je poměrně jednoduchá záležitost, ale problém může vyvstat při určování jejich hranic<sup>17</sup>. Když nastane situace, že se vedle sebe v jednom slově vyskytnou dvě a více samohlásek, prvním důležitým krokem, který musíme provést, je analýza těchto dvou (a více) vokálů. Záleží na tom, zda budou součástí jediné slabiky, nebo zda budou rozděleny do více samostatných slabik.

Určování hranice segmentů je nejzákladnějším postupem a způsobem při posuzování řečového materiálu. Dokážeme díky tomu určit různé vlastnosti řeči jako jsou temporální vlastnost či spektrální změny uvnitř hlásky. Dále také dokážeme zkoumat intonační zákonitosti a rytmické vlastnosti jazyka. Tyto úkoly souvisejí s prozodickým výzkumem (zkoumající zvukovou stránku jazyka).

Segmentace může probíhat hned na několika úrovních, mezi něž patří segmentace hlásek, slov, přízvukových taktů, promluvových a nádechových úseků. Ve své práci se soustředím na segmentaci hlásek.

Stejně jako státy i segmenty potřebují své hranice. Pavel Machač a Radek Skarnitzl vysvětlují pojem „hranice“ pomocí metafory o politických celcích. Některé hranice mezi státy jsou tvořeny patrným geografickým předělem, kterým může být např. pohoří. Nicméně, kromě geografické členitosti, existují i jiné typy hranic. Nejčastěji vznikají v důsledku politických jednání. Ve fonetice si pod „geografickými předěly“ lze představit ty hranice segmentů, které se na spektrogramu a oscilogramu objevují jako zjevné. S tím se však

---

<sup>14</sup> Cvrček, V. (2010), str. 45

<sup>15</sup> Tamtéž, str. 45

<sup>16</sup> Tamtéž, str. 45

<sup>17</sup> Duběda, T. (2005), str. 131

setkáváme výjimečně, neboť při vyslovování jedné hlásky dochází ještě dříve, než byla dokončena hláska předchozí (= koartikulace). Je tedy těžší určit jednoznačné hranice mezi hláskami. S ohlédnutím zpět na metaforu, politicky sjednané území jsou pak ty předěly, které manuálně určíme na základě daných pravidel<sup>18</sup>.

Tím, že vytvoříme hranici mezi hláskami, si zajistíme přehlednější situaci, chceme-li se vyznat ve složitých variabilních systémech. V praktické části jsme využili možnosti automatické segmentace, která sice není tak přesná, jako manuální práce, ale také není tak časově vytěžující.

---

<sup>18</sup> Machač, P. & Skarnitzl, R. (2009), str. 16

## 2. Samohláskové skupiny

Charakteristickými rysy každé samohlásky její slabikotvornost a tónový charakter<sup>19</sup>. Každá samohláska tvoří jádro slabiky a může samostatně tvořit jednu slabiku. Existují však i případy, kdy stojí více samohlásek vedle sebe a vytvoří skupinu, která buď je součástí jedné slabiky (spojení tautosylabické), nebo je rozdělena do dvou (spojení heterosylabické). V tautosylabickém spojení má jeden vokál běžné vlastnosti, druhý je neslabičný (dnes je používán termín satelitní).

Ve spojení dvou samohlásek dochází ke změně kvality jedné z nich. Termíny „polosamohláska“ a „polosouhláska“ slouží pojmenování samohlásek, které ztratily některé své vlastnosti. Polosamohláska vzniká tam, kde vokalická otevřenost přechází ke konsonantické zavřenosti. V praxi se jedná o španělské klesavé (sestupné) diftongy, např. *ei*, *eu*. Oproti tomu polosouhláska je součástí španělských stoupavých (vzestupných) diftongů, např. *ie*, *iu*. Satelitní vokál zde předchází tomu slabičnému a konsonantická zavřenost přechází k vokalické otevřenosti.

Ve španělštině převládá již dlouholetá tradice antihiátové tendence, jejímž účelem je redukovat takové skupiny vokálů, které tvoří hiát, na skupiny, které budou tvořit diftongy (popisoval to již Menéndez-Pidal v roce 1940)<sup>20</sup>. Problematice antihiátové tendence je věnována část nacházející se v práci níže (viz kapitola 3, podkapitola 3.2. Antihiátová tendence).

### 2.1. Výslovnost

Ve španělštině dochází nejčastěji ke spojení dvou samohlásek, nicméně, existují i případy, kdy vedle sebe v rámci jednoho slova stojí až čtyři samohlásky (např. ve slově *creíais*; věřili jste). Mezi samohláskové skupiny patří diftong, triftong a hiát. V teoretické části popíšu všechny tři skupiny, nicméně praktická část je věnována pouze hiátům a diftongům, na ty se tedy i v teorii zaměříme podrobněji.

V rychlém ústním projevu je velice frekventované redukovat samohláskové skupiny do jediné slabiky<sup>21</sup>, proto se u španělských mluvčích velmi často projevuje tzv. antihiátová tendence (viz níže). Takovým projevem je typicky synalefa a syneréze. Opakem je dieréze, kde je v některých hispánských kulturách vysloven místo diftongu hiát. V některých případech je možná dvojí výslovnost. Obecně vzato, v rychlém mluveném projevu je redukce

<sup>19</sup> Čermák, P. (2020), str. 43

<sup>20</sup> Aguilar, L. (1999), str. 59

<sup>21</sup> T. Navarro (1966), str. 148-149

vokalických skupin do jedné slabiky častější než v pomalé řeči a pokud navíc vokály nejsou přízvučné, je provedení této redukce snazší, než když je některý z nich nositelem přízvuku. Různé studie, které se zabývaly výslovností mluvčích cizího jazyka, dokazují, že studenti (zvláště pokud se jazyk naučili až v dospělosti) nemají stejné tendence jako rodilí mluvčí a nemohou se spoléhat na svou intuici, jelikož je silně ovlivněna jejich mateřským jazykem<sup>22</sup>. Přiblížení se výslovnosti rodilých mluvčích se odvíjí od stupně pokročilosti, jak je dokazováno v praktické části.

Vědci zabývající se prozodií se snažili kolísání ve španělské výslovnosti upevnit v souboru pravidel, ale s ohledem na relativně svobodný systém jazyka, vytvořili „pouze“ přehled toho, jaká forma je nejčastější a nejpřijatelnější a zároveň si zachovává status, dle normy, správné výslovnosti<sup>23</sup>.

Foneticky je možné, aby dva vokály byly zredukovány na jednu slabiku vždy, nicméně z gramatických důvodů může být taková redukce omezena. V případě tří a více vokálů není redukce foneticky možná vůbec, nebo výjimečně jen u některých kombinací: *aei, aeu, aoi, aou, aae, aau*.

Spojky *y, o, u* se běžně pojí s vokálem, který po nich následuje<sup>24</sup>. Na příklad ve spojení *yo y ella* se tedy bude vyskytovat stoupavý diftong *ie*, nikoliv klesavý *oi*. Pokud však bezprostředně za nimi nenásleduje vokál, připojí se k vokálu předešlému, jako ve spojení *casa y huerta*. V tomto spojení je klesavý diftong *ai*.

Z hlediska typu výslovnosti jednotlivých hlásek se do centra pozornosti dostává hláska /y/, která může být vyslovena různými způsoby. Foném /y/ se občas řadí mezi vokály, občas mezi konsonanty a záleží, v jaké pozici se nachází<sup>25</sup>.

Poziční varianty fonému /y/:

- mezi dvěma konsonanty (v tomto případě se vysloví jako vokál /i/, př. *Árboles y pájaros*),
- mezi konsonantem a vokálem (stává se z něj semikonsonant, př. *Hablan y escriben*),
- mezi vokálem a konsonantem (stává se z něj semivokál, př. *Padre y madre; rey*)
- mezi dvěma vokály (přejímá funkci palatální frikativy, př. *Éste y aquel*)<sup>26</sup>.

Normativní výslovnost připouští více správných výslovností. Satelitní vokál [i] v diftonzích *ia* a *io* (např. ve slovech *ya, yo, tuyo, tuya*) bývá nahrazován:

<sup>22</sup> Beaton Elizabeth, M. (2020), str. 240

<sup>23</sup> Navarro, T. (1966) str. 149.

<sup>24</sup> Tamtéž, str. 151

<sup>25</sup> Tamtéž, str. 50

<sup>26</sup> Tamtéž, str. 50

- palatální aproximantou [j],
- palatální frikativní souhláskou [j] nebo [ʒ],
- palatální afrikátou [d͡j] nebo [d͡ʒ].

Satelitní vokál [u] alternuje s:

- labiovelární aproximantou [we],
- znělou velární aproximantou [ɣ̞],
- znělou okluzivní souhláskou [g̞e].<sup>27</sup>

## 2.2. Přízvuk

Španělský pravopis používá k označení přízvuku grafický znak *tilde* (*acento gráfico*). Jsou rozlišovány dva typy psaného přízvuku, které zastávají dvě různé funkce. Jedna z nich je funkce prozodická, což je grafické označení přízvučné slabiky, druhá je funkce diakritická, u které se graficky znázorní přízvuk, aby nedocházelo k zaměňování slov typu „él“ (osobní zájmeno „on“) – „el“ (určitý člen). Ve fonetice a fonologii současné španělštiny<sup>28</sup> jsou popisovány následující pravidla:

Ve španělštině existují čtyři druhy pozičních variant přízvuků: oxytony (*palabras agudas*), paroxytony (*palabras llanas*), proparoxytony (*palabras esdrújulas*) a superproparoxytony (*palabras sobredrújulas*).

Oxytony jsou slova s přízvukem na poslední slabice. Obecně platí pravidlo, že jsou-li slova zakončena na samohlásku, *-n* nebo *-s*, zapisuje se přízvuk. Výjimku tvoří slova, kde koncovému *-s* předchází souhláska a u koncových *-y*, které jsou brány v této pozici jako souhlásky. V těchto případech se tedy graficky přízvuk neznázorní.

Paroxytony jsou slova s přízvukem na předposlední slabice. Vyznačuje se u slov zakončených na souhlásky kromě *-n* a *-s*. Pokud ale slovo končí na *-s*, kterému předchází jiná souhláska, nebo jakákoliv jinou skupinu souhlásek, přízvuk se vyznačí. Stejně tomu je u koncového *-y*.

Proparoxytony jsou slova s přízvukem na třetí slabice od konce, superproparoxytony jsou slova s přízvukem na čtvrté slabice od konce a graficky se přízvuk znázorňuje u obou vždy.

Pravidla pro psaní přízvuku u slov obsahujících diftong, triftong, či hiát popíši níže, v příslušné podkapitole každého z pojmů.

<sup>27</sup>Čermák, P. (2020), str. 90-91

<sup>28</sup>Čermák, P. (2020), str. 220-224

### 2.3. Diftong

V tradiční španělské gramatice je diftong definován jako stejnoslabičné, tautosylabické, kombinace dvou vokálů, z nichž jeden je satelitní ([ɥ] nebo [j]) a druhý je plný (/a/, /e/ nebo /o/) (uvádí tyto prameny: Aguilar, L.<sup>29</sup>; Čermák, P.<sup>30</sup>; Navarro, T.<sup>31</sup>).

Existuje celkem 14 dvojhlásek, které se podle pozice přízvuku dělí na stoupavé (satelitní vokál předchází plnému) a klesavé (plný vokál předchází satelitnímu). Stoupavých dvojhlásek je celkem osm a jsou mezi ně řazeny: [ja], [je], [jo], [ju], [ɥa], [ɥe], [ɥo] a [ɥi]. Zbylých šest dvojhlásek je klesavých: [aj], [ej], [oj], [aɥ], [eɥ] a [oɥ]. Součástí stoupavých diftongů jsou tzv. polosouhlásky, zatímco v případě klesavých diftongů se jedná o polosamohlásky.

U spojení „silný vokál + slabý vokál“ (kde navíc žádný z nich nemá psaný přízvuk) může být určování, zda se jedná o diftong či hiát náročnější než u spojení „slabý vokál + slabý vokál“, kdy se jedná vždy o diftong. O. Gutiérrez nicméně upozorňuje na skutečnost, že i zde může docházet k hiátové výslovnosti. Ve své práci popisuje, že výslovnost spojení těchto dvou samohlásek je ovlivněna geografickým a sociálním faktorem, tedy místem, kde mluvčí pobývá a z jaké sociální vrstvy pochází. Je zaznamenáno, že některá slova, např. *fluir*, *includo*, jsou vyslovena jako hiát. Dle normy je však přijatelná pouze výslovnost diftongu<sup>32</sup> (více k tomuto tématu v kapitole o historickém vývoji).

V porovnání s bohatým inventářem diftongů, kterým disponuje španělština, má čeština výrazně menší zásobu. V češtině jsou známa tři diftongická spojení: /ε̂û/, /âû/, /ôû/, z čehož originálně českým vlastnictvím je pouze diftong /ôû/ a ostatní jsou cizího původu. Diftong /ôû/ je ale navíc vnímán mnohokrát spíše jako heterosylabické spojení dvou monoftongů<sup>33</sup>. Ještě větší tendence vyslovovat v češtině hiát, místo diftongu je v případě diftongu /ε̂û/, který se vyskytuje na příklad ve slově *pneumatika*, což se může vyslovit buď čtyřslabičně (diftong), nebo pětislabičně (hiát): [pnε̂û.ma.ti.ka] nebo [pnε̂.u.ma.ti.ka]<sup>34</sup>.

Čeština je jazyk, ve kterém existuje jistá alternace mezi diftongem a monoftongem v rámci jednoho morfému: *loupit* X *lup*, *koukat* X *kukátko*. V. Cvrček v Mluvnici současné

<sup>29</sup> Aguilar, L. (1999), str. 58

<sup>30</sup> Čermák, P. (2020), str. 82

<sup>31</sup> Navarro, T. (1966), str. 65

<sup>32</sup> Ordoñez Gutiérrez, S (2019), str. 163

<sup>33</sup> Černíková, Š. (2016), str. 121

<sup>34</sup> Cvrček, V. (2010), str. 45



češtiny píše, že „...pro klasifikaci komplexní samohláskové artikulace jako diftongu je nutné, aby neprobíhala přes morfematickou hranici.“<sup>35</sup> Pokud by přes morfematickou hranici probíhala, jednalo by se o sled dvou monoftongů.

Z přihlédnutím k tomu, že čeština zná pouze tři diftongy, lze očekávat, že v praxi budou mít čeští mluvčí španělštiny menší problémy s jejich výslovností, ale právě kvůli tomu, že jsou jen tři lze také očekávat, že budou mít větší potíže se čtením jiných typů diftongů. Navíc protiklad diftongů a hiátů není v češtině systémově tak důležitý jako ve španělštině, což může mít vliv na percepci odlišnosti španělských diftongů a hiátů.

### 2.3.1. Psaní přízvuku

Diftong, jako stejnoslabičné spojení dvou samohlásek může být tvořen buď silnou a slabou (v libovolném pořadí) samohláskou, nebo dvěma slabými samohláskami.

V případě určování přízvuku u diftongů nezáleží na tom, zda se jedná o diftong klesavý, či stoupavý. Při setkání silné a slabé samohlásky bude nositelem přízvuku v přízvučných slabikách vždy samohláska silná<sup>36</sup>.

Když se setkají dvě slabé samohlásky, které jsou navíc součástí přízvučné slabiky, graficky zvýrazněna bude vždy ta samohláska, která je v pořadí druhá.

## 2.4. Triftong

Triftong neboli trojhláska je tautosylabické spojení tří samohlásek. Stejně jako u diftongu, i zde musí být přítomen satelitní vokál a jelikož se jedná o trojhlásku, musí být přítomny takové vokály dva. Nevysoká samohláska (jedna z /a/, /e/, nebo /o/) je z obou stran obklopena samohláskou vysokou (/i/ nebo /u/) a v pořadí polosouhláska + plný vokál + polosamohláska. V praktické části se analýze výslovnosti triftongů nebudu věnovat, avšak je důležité je zde zmínit, protože také tvoří součást vokalických skupin. V současné španělštině se nejčastěji vyskytují trojhlásky *iai*, *uai*, *uei* a *iei*<sup>37</sup>.

### 2.4.1. Psaní přízvuku

Dva krajní vokalické elementy jsou méně sonorní než samohláska nacházející se mezi nimi<sup>38</sup>. Ani jedna z vysokých samohlásek nesmí být přízvučná, přízvuk tedy musí být na silné

---

<sup>35</sup> Tamtéž, str. 45

<sup>36</sup> Čermák, P. (2020), str. 221

<sup>37</sup> Tamtéž, str. 83

<sup>38</sup> Duběda, T. (2005), str. 53

samohlásce, aby se dalo hovořit o triftongu. Pokud na některou z nich spadá přízvuk, nejedná se o trojhlásku, ale o dvojslabičné spojení diftongu a hiátu.

## 2.5. Hiát

Heterosylabické kombinaci dvou vokálů, které vykazují jiné fonetické vlastnosti než kombinace tautosylabické, se nazývají hiáty. Zpravidla bývají delší a přechod od jednoho vokalického elementu k druhému je u nich prudší a více náhlý (ne postupný, jako u diftongů). U různoslabičných vokálů se vyskytuje slabičný předěl.

Normativní pravidla zavedená ve španělském jazyce uvádějí, že dvě samohlásky nacházející se bezprostředně vedle sebe, jsou vysloveny jako hiát, pokud:

- 1) se sejdou dvě různé silné samohlásky bez ohledu na to, kde se nachází přízvuk (např. *aéreo*).
- 2) se ve slově nachází přízvučná slabá samohláska vedle silné samohlásky (např. *reír*).
- 3) se sejdou dvě stejné samohlásky (např. *leer*)<sup>39</sup>.

Tomás Navarro v knize *Manual de pronunciación española* navíc popisuje, že dva stejné silné vokály jsou na švu slov i uvnitř slova běžně vyslovovány jako jedna hláska ať se jedná o nepřízvučné či přízvučné vokály. Nicméně, v pomalejší výslovnosti je dodržována výslovnost obou samohlásek separovaně.

### 2.5.1. Psaní přízvuku

Každé různoslabičné setkání dvou samohlásek je hiátem. Ten může být tvořen buď dvěma stejnými samohláskami, dvěma různými silnými samohláskami, nebo kombinací nepřízvučné silné a přízvučné slabé samohlásky.

Psaní přízvuků u hiátů se řídí obecnými pravidly, která jsou popsána výše. Jediná změna nastává při setkání nepřízvučné silné a přízvučné slabé samohlásky, kde je třeba přízvuk na slabé samohlásce vyznačit vždy<sup>40</sup>.

## 2.6. Shrnutí:

Pro slova s kombinací slabý a silný vokál (a naopak), kde svou roli navíc sehrává i přízvuk jsem vytvořila přehled, kdy lze vokalickou skupinu označit za diftong a kdy za hiát:

Slabý vokál – i, u

---

<sup>39</sup> Příklady 1) a 3) jsou převzaty z tohoto článku: Garrido, M. (2013). *Hiatus Resolution in Spanish: Motivating Forces, Constraining factors, and Research Methods*. Western Illinois University

<sup>40</sup> Čermák, P. (2020), str. 222

Silný vokál – a, e, o

Slabý nepřízvučný + silný přízvučný vokál = diftong

- Např. ve slově *canción* (píseň)

Slabý přízvučný + silný nepřízvučný vokál = hiát

- Např. ve jménu *María*

Silný nepřízvučný + slabý přízvučný vokál = hiát

- Např. ve slově *politeísta* (polyteista)

Silný přízvučný + slabý nepřízvučný vokál = diftong

- Např. ve slově *coméis* (2.os.pl. od slovesa jíst)

## 2.7. Změny ve výslovnosti

Ve španělštině přirozeně dochází k navazování slov. Čeští mluvčí jsou zvyklí slova spíše frázovat a vyslovit tedy každé slovo odděleně, ve španělštině na sebe slova navážou a vznikne část celku, která je vyslovena v podstatě jako jedno slovo<sup>41</sup>.

Dle M. Garrido (2013) jsou změny ve výslovnosti ovlivňovány vnitřními, vnějšími a sociálními faktory:

Vnitřní faktory zahrnují změny v segmentální a slabikové struktuře. Hiát má slabý hraniční předěl a je náročnější na vyslovení (vyžaduje mnohem více energie než výslovnost diftongu). Ekonomizace výslovnosti je hlavním motivem, proč k diftongizaci dochází. Ve španělštině jsou zaznamenávány silné antihiátové tendence, čímž se budu podrobněji zabývat v následující kapitole. Výslovnost skupin samohlásek ve formě diftongu je jednodušší, a proto se v hovorovém spisovném a nespisovném jazyce projevuje tendence nahrazovat hiátovou výslovnost výslovností diftongickou, jako součást úsporné výslovnosti. Mnohem častěji bude k těmto změnám docházet u hiátů, které jsou tvořeny kombinací slabé a silné samohlásky než u skupin samohlásek tvořených silnými samohláskami<sup>42</sup> (viz níže).

Mezi vnější a sociální faktory autorka článku zařazuje původ, tedy z jaké části Španělska či jakého státu Latinské Ameriky mluvčí pochází a z jakých sociálních poměrů<sup>43</sup>. Jak budu také zmiňovat v práci dále, některé výslovnostní varianty jsou typické pro určité skupiny a normou bývají odmítány.

Znělost je důležitým kritériem, které určuje rozdíly ve výslovnosti dvou, vedle sebe ležících, samohlásek. V závislosti na stupni znělosti, některé samohlásky podléhají změnám více a některé méně. Při diftongizaci „nevysokých“ samohlásek, které tvoří hiát, je nejméně

<sup>41</sup>Navarro, T. (1966), str. 147

<sup>42</sup>Čermák, P. (2020), str. 85

<sup>43</sup>Garrido, M (2013) str. 344-345

znělý ten segment, ze kterého se stává tzv. klouzavá hláska (glide; [e. a] > [ja] nebo [ɛa]). K takovému jevu dochází i v případě, kdy vedle sebe leží dvě stejné samohlásky (lo odio [lo.o.ɔjo] > [loɔjo]). Segmenty se stejnou znělostí se obvykle vyslovují jako jeden<sup>44</sup>.

### 2.7.1. Synalefa

Jako jedna z výslovnostních změn se synalefa objevuje na švu slov, kde se za normálních okolností vyslovuje hiát. V rychlé hovorové řeči se však namísto hiátu vysloví diftong. Na švu slov se může setkat až pět samohlásek, ale nejčastěji se takto setkají samohlásky tři. Struktura skupin samohlásek může být triftong, kombinace diftong + zkrácený vokál (a naopak), nebo kombinace dvou diftongů. Existuje několik typů synalef:

#### 1) Setkání dvou stejných nepřízvučných samohlásek

Když se na švu slov setkají dvě stejné samohlásky, dochází ke slabičné redukci. Zásadní roli zde hraje přízvuk. Jsou-li obě samohlásky nepřízvučné, dochází k redukci vždy: *la amiga* [la'miɣa].

#### 2) Setkání dvou stejných samohlásek, z nichž aspoň jedna je přízvučná

V tomto případě dochází k redukci v podobě prodloužené, či neprodloužené hlásky, případně je zachována dvojslabičná výslovnost.

#### 3) Setkání dvou různých samohlásek (silná + slabá)

Slabičná hranice mezi těmito dvěma slovy mizí, plnohodnotná samohláska se mění v satelitní a vzniká diftong.

#### 4) Setkání dvou různých silných samohlásek

Při setkání dvou různých silných samohlásek nedochází k úplné redukci hiátu. U samohlásek ke změně kvality, a tak výsledná vyslovená hláska sice zůstává, ale již pouze jako kratší, oslabený vokál: *triste oso* ['trist<sup>e</sup>oso]. Jinou možností je vyslovení jediného vokálu: *todo aquello* ['toða'keɫo]<sup>45</sup>.

Je zde třeba zmínit, že synalefa je projevem antihiátové tendence a v běžné hovorové řeči k ní dochází často. V důkladném a velmi formálním projevu se zachovává hiátová výslovnost<sup>46</sup>.

---

<sup>44</sup>Tamtéžstr. 342

<sup>45</sup>Čermák, P. (2020), str. 88

<sup>46</sup>Čermák, P. (2020), str. 88

### 2.7.2. Syneréze

Vyslovení diftongu uvnitř slova tam, kde se jinak vyslovuje hiát. Stejně jako u synalefy, i v tomto případě nastává zejména v rychlé hovorové řeči. Existuje více druhů synerézí.

Prvním typem je setkání dvou stejných, slabých nebo silných, samohlásek. V tomto případě je normativní výslovnost hiátová. Nastane-li případ, že je jeden z vokálů přízvučný, může ve výsledku vzniknout jeden delší přízvučný vokál, jako na příklad ve slově *alcohol* [al. 'ko:l]. Problém může nastat tehdy, kdy vznikne nežádoucí homofonie, např. *Me gusta el azar* X *Me gusta el azahar*<sup>47</sup>.

Druhý typ je setkání nepřízvučné silné a přízvučné slabé samohlásky, která je dle normy nepřipustná. Dochází k ní v méně pečlivé výslovnosti a nespisovné, nekultivované výslovnosti. Přízvučná slabá samohláska ztrácí přízvuk a stává se satelitním vokálem: *pais* ['paɪs].

Posledním typem je setkání dvou silných samohlásek. Výše jsem uvedla, že k této synerézi dochází méně často než u předchozích dvou typů. Norma tento typ zásadně odmítá, některé výslovnostní změny jsou znakem velmi nekultivované až vulgární výslovnosti. Spisovná výslovnost vždy respektuje a ponechává hiát, zatímco v hovorové výslovnosti dochází k relaxaci výslovnosti samohláskových skupin a v plebejské výslovnosti dochází k úplné změně jedné ze samohlásek na polosouhlásku nebo polosamohlásku.

Diftong se někdy může objevit i namísto hiátů, které vznikly po ztrátě intervokalických konsonantů, zejména /d/. Výslovnost souhlásky /d/ je v pozici mezi dvěma samohláskami velmi povolena a v méně pečlivé výslovnosti je tendence k potlačení výslovnosti tohoto konsonantu. Tomás Navarro popisuje stylové rozlišení jednotlivých variant souhlásky /d/ vyskytující se na konci slova mezi dvěma samohláskami. Jeden z příkladů, které T. Navarro uvádí je *abogado* (právník)<sup>48</sup>. Níže jsou uvedeny různé výslovnostní varianty:

- Spisovná výslovnost (*culta*): [a.βo'ɣa.ðo]
- „Polospisovná“ výslovnost (*semiculta*): [a.βo'ɣa.ºo]
- Hovorová (*familiar*): [a.βo'ɣa.o]
- Lidový (*vulgar*) [a.βo'ɣao]
- Plebejská výslovnost (*rustical*) [a.βo'ɣau]

<sup>47</sup> Tamtéž, str. 86

<sup>48</sup> Navarro, T. (1966), str. 102

T. Navarro dále uvádí, že vulgární jazyk nejen že redukuje konsonant /d/ v kombinaci -ado, ale také mění kvalitu (timbre) přízvukového vokálu /a/ tak, že dojde k jeho prodloužení. Úplná ztráta konsonantu [ð] je běžná v nepečlivé nebo vulgární výslovnosti. Dle RAE<sup>49</sup> je tato redukce datována již v 7. století a je rozšířena po celém Španělsku, zejména v jeho jižní části, Kanárských ostrovech a v hlavním městě. Nedochozí však k úplné ztrátě konsonantu, ale pouze k jeho oslabení, ostatní varianty jsou normou nepřijatelné.

V americké španělštině je pozorováno několik případů, ve kterých dochází ke ztrátě [ð] na začátku slabiky, ale je to odvíjeno geograficky. V Nikarague, Guatemale, Kostarice, Panamě a Dominikánské Republice je běžné, že se výslovnost /d/ zachovává, nedochází tedy k elizi. V El Salvadoru se od konsonantu neupouští v kombinacích -ido a -ida. K elizi konsonantu /d/ dochází nejvíce v Portoriku, Kolumbii, Venezuele, Bolívii, Ekvádoru, Peru a Chile<sup>50</sup>.

Na těchto případech demonstrují skutečnost, která se opět týká antihiátové tendence. Ve slově, kde se vůbec nevyskytuje samohlásková skupina, se najednou v důsledku uvolněnější výslovnosti objevila v podobě hiátu a v konečném stadiu dochází až k diftongické výslovnosti.

### 2.7.3. Dieréze

Tzv. „hiatizace“ je opak syneréze. Skupina samohlásek, která by měla být správně vyslovena jako diftong, je vyslovena jako hiát, tedy stejnoslabičně: *cambio* > *cambeo*. Lze ji poznat pomocí ortografického znaku: ¨ (ü). Dvojhlásky jsou vyslovovány pomocí dieréze ve verších jako básnický prostředek, ale mimo to se vyskytuje i v běžné výslovnosti, spjaté s regionálními variantami španělštiny (nejvíce Portoriko, Mexiko) a sociální prestiží (dieréze často značí nižší společenskou vrstvu).

---

<sup>49</sup> RAE (2011a), str. 146

<sup>50</sup> RAE (2011a), str. 146-148

### 3. Historický vývoj španělštiny a češtiny

Každý jazyk se neustále vyvíjí. Jak španělština, tak i čeština se jako samostatné jazyky měnili v průběhu několika staletí až se vyvinula do podoby, jak je známe dnes. Ani to však není konečné stadium jazyka. Dokud budou na světě mluvčí, kteří ho udržují naživu a mění ho, bude se jazyk nadále vyvíjet<sup>51</sup>. Oba jazyky, čeština i španělština, patří do indoevropské rodiny jazyků, která se, nicméně, dělí do dalších skupin. Čeština náleží slovanské jazykové větvi, zatímco španělština se řadí do románské větve jazyků.

Ve Španělsku docházelo k samohláskovým změnám již dříve než v českém jazyce. Samohláskový systém moderní španělštiny, který se vyvinul z pozdější latiny, zůstal od 12. – 13. století prakticky nezměněný a vypadal tak, jak ho známe v dnešní době.

Lexikolog Julio Casares si ve své publikaci *Problemas de Prosodia y Ortografía en el Diccionario y en la Gramática* z roku 1951 povšimnul skutečnosti, že u kombinace /ui/, již v současné španělštině brána vždy jako diftong, v určitých případech kolísala výslovnost mezi diftongem a hiátem. Na příklad ve slovech *ruido* (hluk), *suizo* (Švýcar) převládá diftong, ale slova jako *altruista* (altruista), *fortuito* (náhodný), *destruir* (zničit) bylo preferováno vyslovovat s hiátem<sup>52</sup>. Od roku 1959 RAE vydala pravidlo, že kombinace hlásek /u/ a /i/ je vždy považována za diftong<sup>53</sup>.

V určitých případech, fonetická tendence redukovat vokalické skupiny do jediné slabiky bojuje s etymologickými vlivy tak, aby bylo možné vyslovovat jedno stejné slovo s redukcí i bez ní. V pomalém jazyce, důrazný přízvuk a finální pozice upřednostňují v určitých případech hiát. Rychlá výslovnost a běžný a familiární tón dávají naopak přednost synerézi. Výslovnost hlásek v rámci jedné nebo více slabik odkrývá ve španělštině řadu nejasností při určování, zda se jedná o hiát nebo o diftong. Ve většině případů, zvláště v těch, kde zavřená samohláska je nepřízvučná, je to otázka normy a ne systému, jelikož nedochází ke změně významu slova: *di.a.rio* X *dia.rio*, *cru.el* X *cruel*.

Tato variabilita v segmentaci kombinace samohlásek by mohla mít ortografické dopady. Ve výslovnosti některých slov jako *superfluo*, *continuo*, *arduo*, *averiguo* apod. dochází opět k alternaci mezi diftongem a hiátem. Když se vysloví s hiátem, podle pravidel by pak měl být správně zapsán nad /e/ přízvuk (patří pak do kategorie *palabras esdrújulas*). Pokud se vysloví s diftongem, správný zápis by byl bez přízvuku, protože se jedná o kategorii *palabras llanas*. Aby nedocházelo k těmto nejasnostem, bylo v roce 1974 určeno, že slova

<sup>51</sup> Cvrček, V. (2010), str. 28

<sup>52</sup> Ordoñez Guitérrez, S. (2019) str. 164

<sup>53</sup> Tamtéž, str. 165

končící na *uo, ua, ue, ia, io, ie*, není-li žádná z těchto dvou samohlásek přízvučná, budou vždy vyslovovány jako diftong<sup>54</sup>.

Před rokem 1999 byla slova jako *guion, Sion, rio* považována za dvouslabičná a s přízvukem na poslední slabice. Povinně se zapisoval přízvuk – *guión, Sión, río*. Mezi lety 1999 a 2010 se tato slova začala považovat za jednoslabičná. Neměl by se u nich tedy zapisovat přízvuk, ale stále se tato varianta připouštěla: *guion – guión, Sion – Sión, rio – río*. Definitivní rozhodnutí bylo učiněno v roce 2010, kdy se ustálilo, že se jedná o slova jednoslabičná a neměla by se zapisovat s přízvukem: *guion, Sion, rio*<sup>55</sup>.

Vývoj českých samohlásek je uveden v následující podkapitole.

### 3.1. Antihíátová tendence

Různé fonologické studie se shodují na tom, že se ve španělštině projevují antihíátové tendence. Pravděpodobné motivy, proč k této tendenci dochází, sahají daleko do etymologie jazyka, k latině. Paul M. Lloyd (1987) ve své práci<sup>56</sup> uvádí, že během evoluce latinského jazyka některé samohláskové kombinace, které se původně vyslovovaly jako hiát, začaly být součástí jedné slabiky. „Nevyslovení“ hiátu bylo vyřešeno buď vložením konsonantu, splynutím dvou samohlásek do jediné, nebo přesunutím přízvuku ze slabé samohlásky na silnou, čímž dojde ke změně hiátové výslovnosti na diftongovou výslovnost (Garrido, M. 2013).

Tendence eliminovat hiát mezi vokály, které jsou v kontaktu s jinými slabikami, má kořeny v „Latin-Romance“. Některé formy sloves, jejichž kořeny končí na vokál, měly tendenci eliminovat hiát tím, že přidaly palatální [j], např. *cayo* (*caer*), *trayo* (*traer*), které by, v případě přímého vývoje, měly formy \**cao* a \**trao*. Další cestou, jak se vyhnout hiátu, bylo splynutí dvou vokálů do jednoho (např. ve slově *ver*, které dříve bylo zapisováno jako *veer*).

V případě slov, které mají přízvuk na vysokém vokálu v hiátu, bylo řešením nechat splynout dvě slabiky do jedné pomocí přesunu přízvuku z vysoké samohlásky na nízkou tak, že vokály začaly tvořit diftong (např. slovo *veínte* < *vīgintī*). V dnešní španělštině se navíc od psaného přízvuku upustilo úplně (dnes je *veinte* < *veínte*).

Španělští mluvčí neustále usilují o ekonomizaci jazyka, tedy maximálně možně ušetřit energii na vyřčeném slově. Tomu nasvědčuje sporadická monoftongizace diftongu. Od chvíle, kdy diftongy vešly do normy jako kombinace vokálů, zůstala jejich výslovnost nezměněna.

<sup>54</sup> Ordoñez Guitérrez, S. (2019), str. 166

<sup>55</sup> Tamtéž, str. 168-169

<sup>56</sup> Lloyd, P. (1987), Str. 316



Nicméně, byly zde sklony k určitým změnám týkajících se zjednodušení diftongů, kdy z kombinace /ie/ se stala samostatná samohláska /i/. Tato změna se týká slov, ve kterých se vyskytuje palatální laterála /j/. V 10. století se namísto *-iell-* začalo psát *-ill-* (např. slovo *castillo* nahradilo dřívější *castiello*). Varianta *-iell-* přetrvávala v literárním jazyce až do 13. století.

- *Avispa* (vosa) < *aviespa* (do 10. st. Psáno takto) < *vespa* (z latiny)
- *Mirlo* (kos) < *mierlo* < *merula*
- *Prisa* (spěch) < *priessa* < *pressa*

Vývoj byl občas vnímán jako efekt palatálního konsonantu na formu diftongu, kdy přízvuk spadal na první, dnes používaný termín, satelitní vokál /i/, než na /e/. Podobnou metamorfózou prošel diftong /ue/, ze kterého se stalo samostatné /u/. Na rozdíl od změny /ie/, /ue/ se dotklo pouze pár slov. Např.:

- *Frente* < *fruenta* < *fronte*
- *culebra* < *culuebra* < *colobra*

Ve Španělsku probíhala snaha o redukci hiátů na diftongy, v češtině se z diftongů stávaly monoftongy<sup>57</sup>. Ve 14. století došlo k hláskovým změnám, kde v souvislosti s depalatalizací zanikl foném *ě* a změnil se v „prosté“ *e*, případně na *j + e*. Dvojhláska *ie* se později změnila na dlouhé *í* a přispěla ke vzniku diftongu *uo*, který vznikl z dlouhého *ó*: *dóm* > *duom*<sup>58</sup>. Nicméně, v 15. století se diftong *uo* opět změnil, ale tentokrát již na dnes v češtině používané *ú*: *duom* > *dúm*. V 15. století prošla změnou také hláska *ú*, která se změnila v dvojhlásku *ou*: *súd* > *soud*<sup>59</sup>. Dvojhláska *ou*, jak již bylo řečeno výše, je jedinou dvojhláskou, která je českého původu.

Od 15. století jsou v češtině zaznamenány doklady o diftongizaci, ke které docházelo zejména v lidovém jazyce. Změna ve výslovnosti se týkala hlásky /ú/, což bylo zmíněno již v předchozím odstavci a hlásky /ý/, u které proběhla změna na *ej* (*dobrý* > *dobrej*), v nářečích i fonému /í/ po sykavkách *c*, *z* a *s* (*vozik* > *vozejk*)<sup>60</sup>.

Po krátkém exkurzu do etymologie českých samohlásek bych v neposlední řadě zmínila i skutečnost, že ve španělštině tendence zjednodušovat/redukovat samohláskové

<sup>57</sup> Lamprecht, A., Šlosar, D., Bauer, J. (1986), str. 16

<sup>58</sup> Souvislost mezi tím spočívá v tom, že v krátkých slabikách se krátké *je* se hodnotilo stejně jako spojení *j + e* (slovo „oběd“ se vyslovovalo stejně jako slovo „objel“) a tak nastala depalatalizace → z dřívějšího „sěno“ se stalo dnes známé „seno“. (Lamprecht, A., Šlosar, D., Bauer, J. (1986), str. 106)

<sup>59</sup> Cvrček, V. (2010), str. 30-31

<sup>60</sup> Lamprecht, A., Šlosar, D., Bauer, J. (1986), str. 107

skupiny pokračuje následně ještě dál. Z hiátů vzniklé diftongy se v mnoha nespisovných variantách mění v jedinou hlásku, či dojde k proměně satelitního vokálu na konsonant: *veintidós* > *ventidós*<sup>61</sup>.

---

<sup>61</sup> Lloyd, P. (1987), str. 320

## **4. Analýza zvukových nahrávek**

Cílem práce je popsat samohláskové skupiny ve španělštině – specificky se zaměřím na diftong a hiát. Konkrétně mě zajímá především to, jak čeští mluvčí španělštiny dokážou v mluveném projevu rozlišovat mezi diftongem a hiátem. V rámci výzkumu jsem sestavila soubor 27 vět, které byly získány ze španělského korpusu CORPES XXI a ve kterých byly zastoupeny všechny typy diftongů a hiátů (viz příloha).

Nahrávání probíhalo z části ve studiu Fonetického ústavu FF UK, a z části na telefon (respondenti nahrávající na telefon obdrželi přesné instrukce ke způsobu vyhotovení záznamu tak, aby byla nahrávka kvalitní).

Analýzu nahrávek jsem prováděla ve fonetickém programu Praat, kde jsem se soustředila pouze na sluchový vjem.

### **4.1. Mluvčí**

Výzkumu se zúčastnili studenti prvního a druhého ročníku bakalářského programu Hispanistika a studenti navazujícího magisterského programu téhož oboru. Celkem šlo o 18 českých mluvčích (9 bakalářů, 9 navazujících magistrů) a 2 rodilé mluvčí, kteří pocházejí z nebilingvních oblastí Španělska.

Respondenti si text nejprve jednou v klidu potichu přečetli, a následně ho nahráli. Všichni účastníci navíc vyplnili dotazník, který pomůže lépe vymezit úroveň jejich španělštiny a který obsahoval následující otázky: 1) jak dlouho a jakou formou španělštinu studují, 2) zda se účastnili pobytu ve španělsky mluvících zemích, 3) zda jsou se španělštinou v kontaktu, jakou formou a v jaké míře.

Veškeré výsledky jsou anonymizovány – jednotliví respondenti jsou označováni kódem (ČMB01-ČMB09 bakaláři, ČMM01-ČMM09 navazující magistři).

Odpovědi z dotazníku zachycují tabulka 1 a tabulka 2.

Tabulka 1: Dotazník zkušeností se španělštinou

<b>Mluví</b>	<b>Roky studia před fakultou</b>	<b>Semestry na fakultě</b>	<b>Učitel rodilý mluvčí před fakultou</b>	<b>Pobyt v hispánských zemích</b>	<b>Sledování filmů ve španělštině</b>	<b>Používání španělštiny mimo školu</b>
<b>ČMB01</b>	4 roky gymnázium	čtyři	jen pár hodin, různé země	jen řada krátkých pobytů, dovolená	téměř každý den	téměř každý den
<b>ČMB02</b>	6 let, ZŠ a gymnázium	dva	ano, ZŠ, Kolumbie, Venezuela	Ne	Několikrát do měsíce	Několikrát týdně
<b>ČMB03</b>	7 let gymnázium	dva	ano, jednotlivé hodiny, Venezuela	Dva krátké pobyty (nejdéle 18 dní)	minimálně	minimálně
<b>ČMB04</b>	6 let gymnázium	dva	ne	týden Španělsko	Minimálně jednou týdně	Minimálně jednou týdně
<b>ČMB05</b>	6 let	dva	ne	Jen krátké pobyty	Několikrát do měsíce	Téměř každý den
<b>ČMB06</b>	Přes 10 let	dva	Ano, Argentina	ne	Téměř každý den	Téměř každý den
<b>ČMB07</b>	8 let	čtyři	Ano, Španělsko, Venezuela	ne	Několikrát do měsíce	minimálně
<b>ČMB08</b>	7 let	čtyři	Ano, 3 měsíce, Španělsko	2 týdny	Minimálně jednou týdně	minimálně
<b>ČMB09</b>	4 roky gymnázium	čtyři	Výuka ne	ne	Několikrát do měsíce	Minimálně jednou týdně

Ve výše uvedené tabulce jsou uvedeni studenti bakalářských programů oboru Hispanistika s označením ČMB01 – ČMB09.

Tabulka 2: Dotazník zkušeností se španělštinou

<b>Mluví</b>	<b>Roky studia před fakultou</b>	<b>Semestry na fakultě</b>	<b>Učitel rodilý mluvčí před fakultou</b>	<b>Pobyt v hispánských zemích</b>	<b>Sledování filmů ve španělštině</b>	<b>Používání španělštiny mimo školu</b>
ČMM01	8 let, ZŠ a gymnázium	deset	6 let, Španělsko	Ne (jen týden)	minimálně	Minimálně jednou týdně
ČMM02	2 roky, IC	osm	2 roky, IC, různé země	Ne	Několikrát do měsíce	Minimálně jednou týdně
ČMM03	8 let, gymnázium	deset	ne	Jen krátké pobyty do tří týdnů	minimálně	Téměř každý den
ČMM04	4 roky, gymnázium	deset	ne	Ne, jen krátké dovolené	Jednou za měsíc	Minimálně jednou týdně
ČMM05	9 měsíců v Argentině	osm	Ano, 1 měsíc ve škole	9 měsíců v Argentině, 1 ve Španělsku	Několikrát do měsíce	Minimálně jednou týdně
ČMM06	8 let, ZŠ a gymnázium	deset	Ano, dlouhodobě, různé země	Nejdéle měsíc v Granadě	minimálně	3-4x týdně
ČMM07	7 let gymnázium	osm	Ano, Španělsko,	Semestr ve Valencii	Několikrát do měsíce	Téměř každý den
ČMM08	2 roky	deset	ne	10 měsíců Andalusie	Minimálně	Několikrát do měsíce
ČMM09	9 let gymnázium, 10 měsíců Chile	osm	Jen pár hodin	10 měsíců Chile	minimálně	minimálně

#### 4.2. Výběr textu

Text se skládal z 27 na sobě nezávislých vět, které byly vybrány ze španělského korpusu CORPES. U samohláskových skupin jsem přihlížela k tomu, z jakých vokalických prvků se skládají, zda stojí uvnitř slova, nebo na švu slov, a také k postavení přízvuku. Typů diftongů je celkem 14, v práci jsem navíc rozlišovala diftongy na švu slov a uvnitř slova.

Druhů hiátů bylo více, celkem 21, ale ne všechny typy byly v textech zastoupeny (7 z nich se v textu vůbec nevyskytuje, což je odrazem reálného výskytu těchto hiátů v textech – jde o málo využívané skupiny). Vzhledem k tomu, že jde o věty reálného jazyka, nijak nemodifikované, počet výskytů jednotlivých typů byl různorodý: hodně využívané kombinace se v mém vzorku objevují vícekrát než ty méně využívané. Při analýze výsledků jsem rovněž přihlížela k pravopisnému zachycení samohláskové skupiny, protože jsem vycházela z předpokladu, že pravopis může výslovnost ovlivnit.

Nejčtenější diftongy jsou typy *ia* (11x uvnitř slova, 4x na hranici), *ie* (11x uvnitř slova, 3x na hranici), *io* (12x uvnitř slova), *ue* (8x uvnitř slova). Méně zastoupené jsou pak diftongy *iu* (2x uvnitř slova), *ua* (4x uvnitř slova), *uo* (3x uvnitř slova), *ai* (4x uvnitř slova 3x na hranici), *ei* (1x uvnitř slova, 1x na hranici), *oi* (3x uvnitř slova, 2x na hranici) a *ui* (4x uvnitř slova).

Pro češtinu a španělštinu jsou společné tři dvojhlásky, *ou*, *au*, *eu*. Lze předpokládat, že výslovnost těchto skupin nebude českým mluvčím působit problémy. Tyto druhy jsou v textech zastoupené v tomto počtu: *ou* 2x, *au* 6x, *eu* 5x.

Nejvíce frekventované jsou v textech hiáty *eo* (6x), *ae* (8x), *ea* (7x), *oe* (8x), *aa* (8x), méně hiáty *ao* (2x), *oa* (3x), *ee* (3x), *ía* (4x), *íe* (2x), *ío* (2x), *aí* (1x), *eí* (1x) a *úa* (1x). Ostatní typy (*oo*, *oi*, *úe*, *úo*, *aú*, *eú*, *ou*) se mi do textů i vzhledem k rozsahu zakomponovat nepodařilo.

Jak už bylo řečeno výše, výskyt jednotlivých typů ve vzorku může být chápán jako odraz skutečného výskytu daného typu v jazyce. Z tohoto hlediska lze např. říct, že některé diftongy jsou velmi frekventované (stoupavý diftong *ia* se v textech vyskytl celkem – uvnitř slova i na švu slov – 15x, diftong *ie* také celkem 15x a diftong *io* celkem 12x), jiné se vyskytují spíše okrajově (*ou* se vyskytuje pouze 2x).

Co se týče dvojhlásek zejména na hranicích slov, tam může docházet k synalefě, která buď může, nebo nemusí být vyslovena. U spojení „slabý vokál + slabý vokál“ bývá vyslovována vždy, u kombinace „přízvučný slabý vokál + silný vokál“ nebo „silný vokál + silný vokál“ je výslovnost víceméně libovolná. Z toho důvodu hiáty na švu slov vyslovené jednotlivě nebudu označovat za chybnou výslovnost, ale pouze jako výslovnostní variantu.

V této souvislosti je třeba zdůraznit, že ne u všech skupin kodifikovaná norma explicitně předepisuje „korektní“ výslovnost. Právě proto se nahrávání zúčastnili též rodilí mluvčí: jejich výslovnost byla pro mě referenční, byla „vzorem“ pro výslovnost českých mluvčích. Veškeré analýzy „české“ španělštiny tak popisují míru shody s výslovností rodilých mluvčích.

### 4.3. Hypotézy

Východisko pro hypotézy, se kterými jsem pracovala, znělo takto: čeština a španělština – stejně jako kterákoli jiná dvojice jazyků – mají společné i rozdílné rysy. Na rovině fonetické lze konstatovat, že ačkoliv je fonologický vokalický systém velmi podobný a ani systém konsonantický není radikálně rozdílný, nalezneme celou řadu odlišností. Lze proto předpokládat, že při osvojování španělštiny budou čeští mluvčí někdy podléhat vlivům svého rodného jazyka. U našeho tématu – výslovnost vokalických skupin, tj. diftongů a hiátů – můžeme předpokládat následující vlivy:

1. V češtině je daleko méně diftongů, lze tedy očekávat, že čeští mluvčí budou některé pro ně „neobvyklé“ diftongy vyslovovat nenáležitě.
2. Protiklad diftongů a hiátů není v češtině systémově zdaleka tak důležitý jako ve španělštině, lze tedy očekávat, že čeští mluvčí nebudou rozdíl mezi diftongy a hiáty dostatečně vnímat, tím pádem ho nebudou dostatečně ve výslovnosti rozlišovat.
3. Tendenci ke zjednodušování vokalických skupin, kterou můžeme pozorovat v hovorové španělštině a která mj. spočívá v nahrazování hiátů diftongy, bude odrážet pouze výslovnost pokročilejších českých mluvčích

### 4.4. Výsledky

V následující části práce se již zaměřím na samotné výsledky analýzy zkoumaných jevů. V první podkapitole vyhodnotím výslovnost španělských diftongů a v druhé se budu věnovat analýze hiátů. Vzhledem k poměrně velkému počtu mluvčích jsem se rozhodla rozdělit analýzu na více částí, analyzovat studenty bakalářského programu a studenty magisterského programu zvlášť a v závěru výsledky obou skupin porovnat.

Diftongů bylo uvnitř slova analyzováno celkem 67 a na švu slov 21. U hiátů byl počet analyzovaných nálezů 55.

#### 4.4.1. Diftongy (Bc.)

Uvnitř slova:

Výslovnost diftongů uvnitř slova nečinila českým studentům španělštiny bakalářského programu téměř vůbec potíže. V grafu jsou znázorněny čtyři kategorie, podle kterých jsem jednotlivé výslovnosti dvojhlásek hodnotila:

Tmavě modrou barvou jsou znázorněna slova, která se nejvíce přibližovala výslovnosti rodilých mluvčích (většinová výslovnost).

Ve větě č. 7 (viz příloha) bylo oběma rodilými mluvčími slovo *yo* vysloveno diftongicky (v ostatních případech však jeden z nich vyslovoval palatální hlásku). Z tohoto důvodu jsem výslovnost mluvčího ČMB01 zařadila do samostatné kategorie, která je v grafu znázorněna oranžovou barvou.

Šedá barva je pro označení diftongů, které byly vysloveny jako jedna hláska. Týkalo se to slov *náufrago* (3x), *averiguó* (2x), *antiguo*, *circuito* a *yo*.

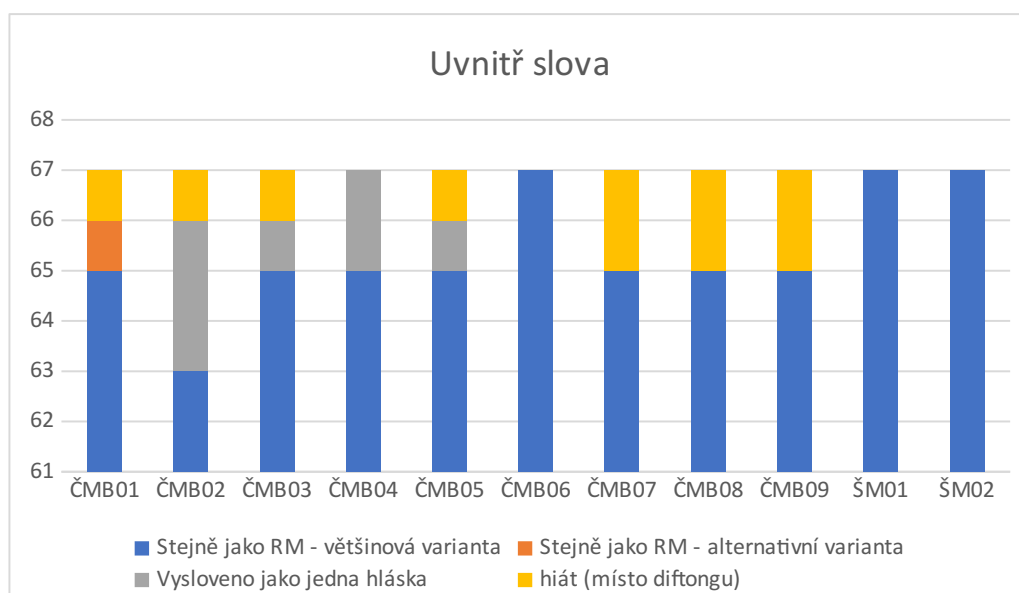
Žlutou barvou jsou znázorněny dvojhlásky, které byly místo diftongu vysloveny jako hiát. Jednalo se o slova: *lujuria* (3x) a *estadounidense* (4x), *mediodías* (*io*), *gestionar*.

Ve slově *lujuria* studenti měli nejčastěji potíže s určením přízvučné slabiky. V těchto třech případech určili přízvuk nesprávně na poslední slabiku, konkrétně na vokál *i* a tím pádem místo diftongu vyslovili hiát. *Lujuria* patří mezi tzv. *palabras llanas*, slova s pravidelným přízvukem na předposlední slabice. Zároveň je třeba zohlednit i existenci přízvučné dvojhlásky /*ia*/, která se ve španělštině na konci slova také může vyskytovat (např. *panadería*, *librería* apod.). Je možné, že je českými mluvčími opomíjena tato skutečnost a že dochází k libovolným záměnám těchto dvou různých dvojhlásek.

V přídavném jménu *estadounidense*, byl diftong /*ou*/ čtyřikrát vysloven jako hiát, oba rodilí mluvčí ve slově vyslovili diftong. Důvodem by mohl být silný vliv z mateřského jazyka. Čeština má poměrně benevolentní systém, co se výslovnosti dvojhlásek týče a některá slova může vyslovit dvojitým způsobem (jak jsem uváděla v teoretické části, např. slovo *pneumatika* může být vyslovena jak čtyřslabičně, tak pětislabičně), ve španělštině je taková výslovnost chybná. Další důvod by mohl souviset s tím, že se jedná o složeninu dvou slov odvozených od *Estados Unidos* a to mohlo vést k hiátové výslovnosti.



Graf 1: Znázornění výslovnosti diftongů uvnitř slova (Bc.)



Z grafu vyplývá, že průměrná úspěšnost českých mluvčích, která se nejvíce přibližovala výslovnosti rodilých mluvčích, dosáhla 97,01 % (většinová varianta). Jako hiát vyslovilo některé dvojhlásky 1,66 % mluvčích a 1,16 % vyslovovalo dvojhlásky jiným způsobem než rodilí mluvčí, konkrétně dvojhlásku zredukovali na jednu hlásku.

V následující tabulce je znázorněna úspěšnost jednotlivých mluvčích a doba studia španělštiny. Lze konstatovat, že má na výslovnost vliv, ale ne zásadní. Mluvčí ČMB06, který se věnuje studiu španělštiny přes jedenáct let, dosáhl sice 100 % úspěšnosti, ale další mluvčí, kteří se svou výslovností nejvíce přiblížili rodilým mluvčím, se věnují studiu španělštiny o pět let méně (ČMB01 a ČMB09), což vypovídá o tom, že důležitým faktorem nebude pouze délka studia, ale např. i míra kontaktu se španělštinou mimo školu.

Tabulka 3: Výsledky v procentech

Mluvčí	Úspěšnost výslovnosti	Délka studia (celkem)
ČMB01	97,01 %	6 let
ČMB02	94,03 %	7 let
ČMB03	97,01 %	8 let
ČMB04	97,01 %	7 let
ČMB05	97,01 %	7 let
ČMB06	100 %	11+ let
ČMB07	97,01 %	10 let
ČMB08	97,01 %	9 let

<b>ČMB09</b>	97,01 %	6 let
<b>ŠM01</b>	100 %	
<b>ŠM02</b>	100 %	

Na švu slov:

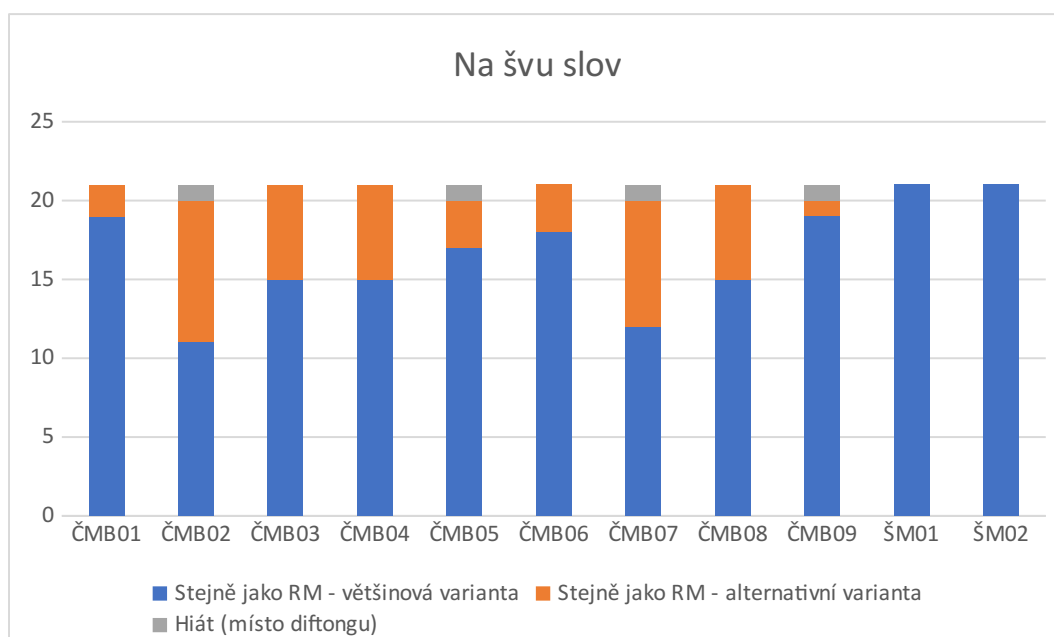
V případě výslovnosti dvojhásek na švu slov jsou již výsledky rozličnější. Oranžovou barvou jsou znázorněny samohlásky, které byly vysloveny jiným způsobem, než je vyslovili rodilí mluvčí. Jednalo se o případy synalefy, kde se setkaly slabé samohlásky se silnými a slabičná hranice u rodilých mluvčích většinou mizela. Někteří studenti vyslovili obě slova separovaně. Jednalo se o spojení: *se inserta* (4x), *muerto y* (8x), *una historia*, *manufactura inglesa* (4x), *póngale un*, *la humilde* (2x), *y en* (4x), *colgaba una* (5x), *y habla* (3x), *y enfermo*, *si hace* (2x), *o un* (2x), *mi abuelo*, *de una* (2x), *era un*, *cigarillo y* (7x), *primorosa y* (9x).

Poslední dvě spojení v předchozím odstavci byly nejčastěji vysloveny jako dva vokály. Je možné, že vzhledem k pozici, ve které se dvě samohlásky nachází, se bude spojka „y“ vztahovat až k následující části věty. Při první analýze jsem se řídila tím, že se spojky *y* vždy vyskytují před čárkou, tudíž jsem je brala jako součástí diftongů *oi* a *ai*. Nicméně, po dalším zpracování, kdy téměř nikdo diftong v těchto spojeních nevyslovil, jsem začala docházet k tomu názoru, že spojka zřejmě bude součástí další části věty, jež je oddělena čárkou (pro ilustraci tyto dvě věty přikládám):

1. *Encendió otro cigarrillo y continuó.*
2. *Cada mueble, cada alfombra, cada cortina de su nueva vivienda lucía primorosa y, sobre todo, coexistía sin escándalo.*

Šedá barva zde označuje slova, která byla vyslovena jiným způsobem, hiátově, místo diftongicky. V textu (viz příloha) se vyskytovalo slovní spojení *vuelve un*, které čtyři mluvčí přečetli jako *vuelve en*.

Graf 2: Znázornění výslovnosti diftongů na švu slov (Bc.)



Statistiky ukazují, že úspěšnost výslovnosti diftongů na švu slov je 74,6 % (tedy hodnota počtu českých mluvčích, jež se nejvíce přiblížila vzorové výslovnosti). U většiny převažuje diftongická výslovnost, ale je vidět, že mnoho studentů slova frázuje a vyslovuje diftongy na švu slov ve dvou různých slabikách. Zajímavé je, že tentokrát se rodilé španělské výslovnosti nejvíce přiblížili mluvčí ČMB01 a ČMB09, kteří studují španělštinu nejkratší dobu. V tomto případě se výslovnost bude pravděpodobně odvíjet od míry citlivosti vnímání jiného jazyka a schopnost napodobit ho než na délce studia.

Tabulka 4: Výsledky v procentech

Mluvčí	Úspěšnost výslovnosti	Délka studia (celkem)
ČMB01	90,48 %	6 let
ČMB02	52,38 %	7 let
ČMB03	71,43 %	8 let
ČMB04	71,43 %	7 let
ČMB05	80,95 %	7 let
ČMB06	85,71 %	11+ let
ČMB07	57,14 %	10 let
ČMB08	71,43 %	9 let
ČMB09	90,47 %	6 let
ŠM01	100 %	

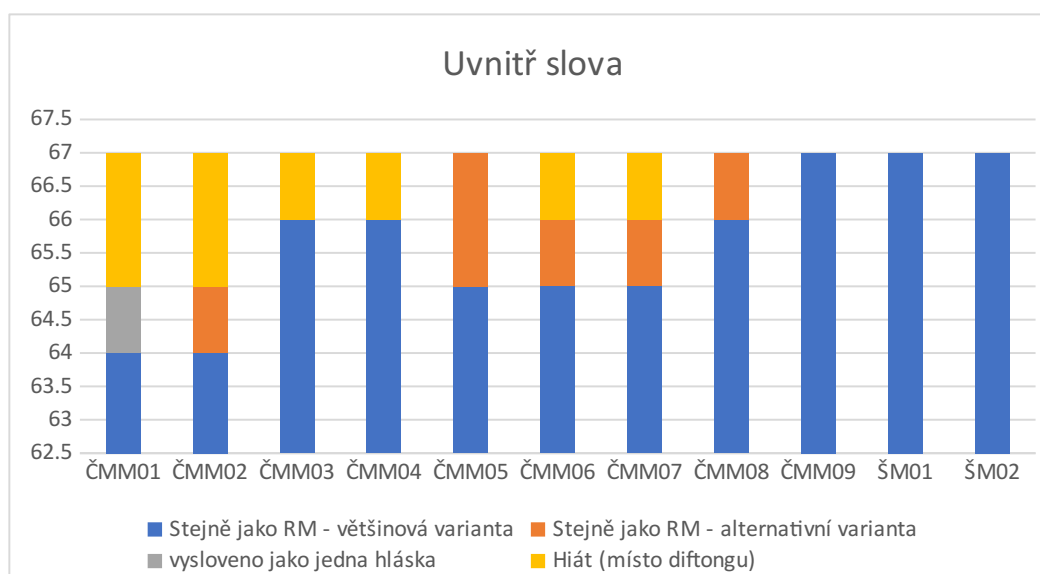
ŠM02	100 %	
------	-------	--

#### 4.4.2. Diftongy (Nmgr.)

Uvnitř slova:

Barevné rozlišení grafů zůstává stejné jako v předchozích příkladech. Jak je znázorněno v grafu, výslovnost studentů navazujícího magisterského programu se od výslovnosti studentů bakalářského programu příliš nelišila.

Graf 3: Znárodnění výslovnosti diftongů uvnitř slova (Nmgr.)



Úspěšnost mluvčích ve výslovnosti diftongů uvnitř slova dosáhla 97,51 % (nejvíce se přiblížili ke vzorové výslovnosti), z čehož 2,4 % vyslovovalo palatální hlásku místo diftongu *ia* a *io* (zařazeno k výslovnosti „stejně jako RM – většinová varianta“).

Šedou barvou jsou opět označena slova, která byla vyslovena jako jedna hláska, konkrétně se opět jednalo o slovo *náufrago*, kde diftong /áu/ byl zredukován na /á/. Žlutou barvou jsou zvýrazněna slova, kde byla dvojhláska (diftong), přečtena jako hiát. Týkalo se to slov *viudo* (*iu*), *mediodías* (*io*), *luego* (*ue*), *3x lujuria* (*ia*), *2x vivienda*, (*ie*).

V tabulce (viz níže) jsou opět v procentech znázorněny úspěšnosti jednotlivých mluvčích a délka jejich studia španělštiny.

Tabulka 5: Výsledky v procentech

Mluvčí	Úspěšnost výslovnosti	Délka studia (celkem)
ČMM01	95,52 %	13 let
ČMM02	95,52 %	6 let

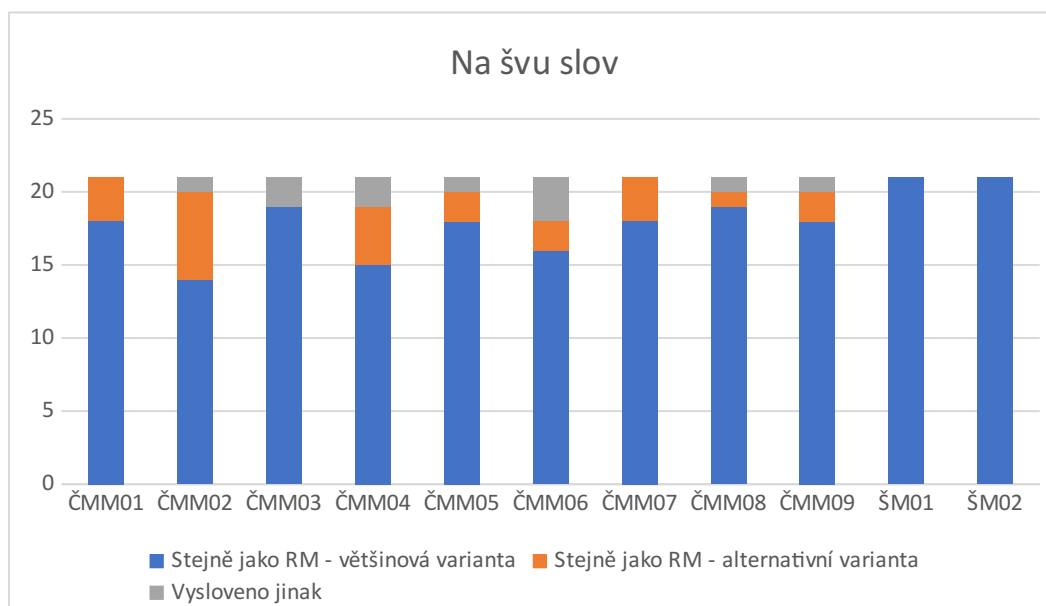
<b>ČMM03</b>	98,51 %	13 let
<b>ČMM04</b>	98,51 %	9 let
<b>ČMM05</b>	97,01 %	4 roky
<b>ČMM06</b>	97,01 %	13 let
<b>ČMM07</b>	97,01 %	11 let
<b>ČMM08</b>	98,51 %	7 let
<b>ČMM09</b>	100 %	13 let
<b>ŠM01</b>	100 %	
<b>ŠM02</b>	100 %	

Hodnoty výslovnosti jsou více méně vyrovnané, počty let studia španělštiny opět nejsou ukazatelem toho, že se od nich odvíjela míra osvojení výslovnosti jazyka. Jak lze pozorovat, mluvčí ČMM09, který se věnuje studiu španělštiny 13 let dosáhl stejných výsledků jako rodilí mluvčí, ale oproti tomu mluvčí ČMM05, který studuje španělštinu čtyři roky se vzorové výslovnosti přiblížil více než mluvčí ČMM01.

Na švu slov:

Studenti magisterského programu většinou dvojhlásky na švu slov vyhodnocovali a četli jako diftongy:

Graf 4: Znázornění výslovnosti diftongů na švu slov (Nmgr.)



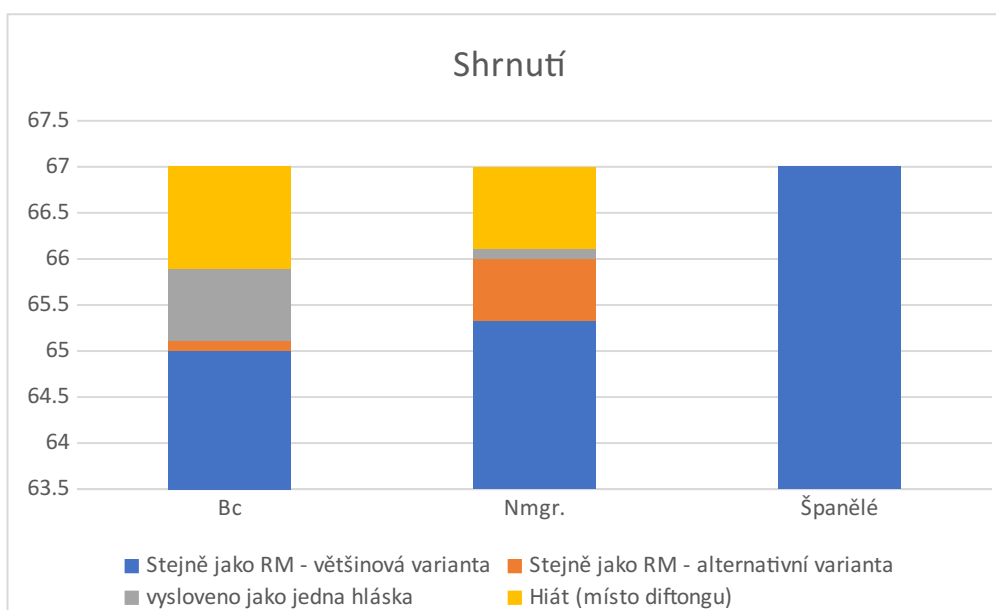
82,01 % českých mluvčích se přiblížilo vzorové výslovnosti. Ve dvou různých slabikách vyslovilo samohlásky na švu slov 12,17 % studentů a zbylých 5,82 % studentů nevyslovilo diftong či samostatné samohlásky vůbec (původní slova byla nahrazena jinými). Jednalo se o spojení *vuelve un* (vysloveno *vuelve en*), *y en* (vysloveno pouze *en*), *la humilde* (vysloveno *el humilde*), *una historia* (vysloveno *una storia*), *muerto y* (vysloveno *muerto a*).

#### 4.4.3. Výslovnost diftongů: shrnutí

V tomto souhrnném grafu lze vyčíst, že studenti navazujícího magisterského programu vyhodnotili více dvojhlásek správně jako diftongy (průměrně 65,33 z 67) než studenti bakalářského programu (průměrně 65 z 67), avšak s minimálními, až zanedbatelnými rozdíly.

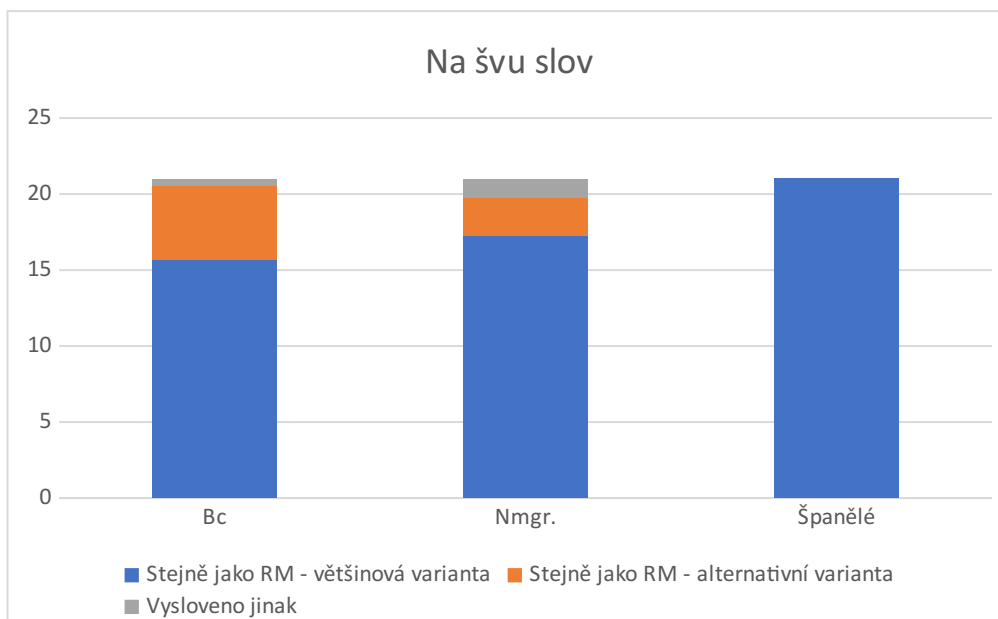
Studenti bakalářského programu vyslovovali místo diftongů hiáty více než magistři nebo provedlo redukci v jedinou hlásku, což se u studentů magisterského programu stávalo zřídka. U magistrů je zaznamenáno, že vyslovovali více palatální hlásku v diftonzích *ia* a *io*, což je v grafu zvýrazněno oranžovou barvou.

Graf 5: Shrnutí



Je třeba zmínit, že složení skupin nebylo zcela rovnoměrně uspořádané a stalo se tak, že mezi studenty bakalářského programu byli tací, kteří se španělsky učí delší dobu než někteří studenti programu magisterského, což se na výsledcích promítlo tak, že výsledky jsou téměř stejné a studenti obou programů se z více než 95 % přiblížili vzorové výslovnosti.

Graf 6: Shrnutí



Zdánlivě menší rozdíl ve výslovnosti na švu slov je naopak o trochu větší. Procentuální hodnota se lišila o 7,41 %<sup>62</sup>, přičemž studenti magisterského programu vyslovovali v této pozici diftongy více (průměrně 17,22 z 21) než studenti bakalářského programu (průměrně 15,67 z 21), avšak také se v zásadě tolik neliší.

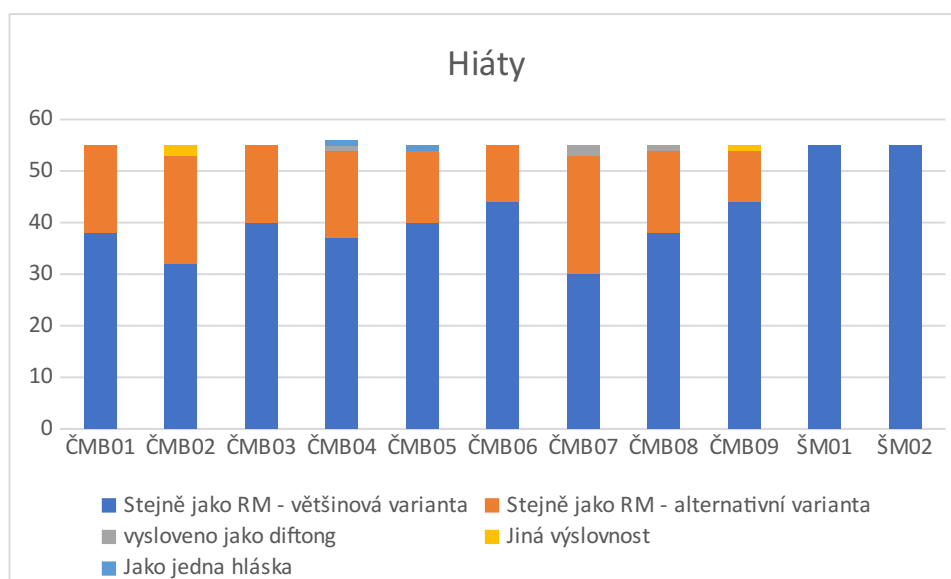
Celkově lze konstatovat, že rozdílnost ve výslovnosti diftongů mezi studenty bakalářského programu a studenty magisterského programu je zanedbatelná.

#### 4.4.4. Hiáty (Bc.)

Výslovnost hiátu ve slovech byla různorodá. Jak lze pozorovat na grafech vyznačených modrou barvou, studenti bakalářského studia rozlišovali hiáty (celkový počet: 55) poměrně dobře, avšak s viditelným rozdílem v navazování slov. Právě to v grafu znázorňuje oranžová barva. V mnoha případech, kde rodilí mluvčí vyslovili synalefu, čeští mluvčí respektovali hiátovou výslovnost.

<sup>62</sup> (82,01 % magistrů a 74,6 % bakalářů se přiblížilo vzorové výslovnosti)

Graf 7: Znázornění výslovnosti hiátů (Bc.)



Celková úspěšnost českých mluvčích ve výslovnosti, která se nejvíce přibližovala vzorové výslovnosti dosáhla 69,29 %. Pečlivěji vyslovuje 29,02 % českých mluvčích.

Šedou barvou jsou znázorněny dvojhásky, které nebyly ve větě vysloveny. Většinou se jednalo o slovo, kterému následovala předložka. Častokrát došlo k úplné změně předložky (např. z: ...*en Cuernavaca* → ...*de Cuernavaca*).

Tabulka 6: Výsledky v procentech

Mluvčí	Úspěšnost výslovnosti	Délka studia (celkem)
ČMB01	67,27 %	6 let
ČMB02	58,18 %	7 let
ČMB03	72,73 %	8 let
ČMB04	67,27 %	7 let
ČMB05	72,73 %	7 let
ČMB06	80 %	11+ let
ČMB07	50,91 %	10 let
ČMB08	69,1 %	9 let
ČMB09	80 %	6 let
ŠM01	100 %	
ŠM02	100 %	



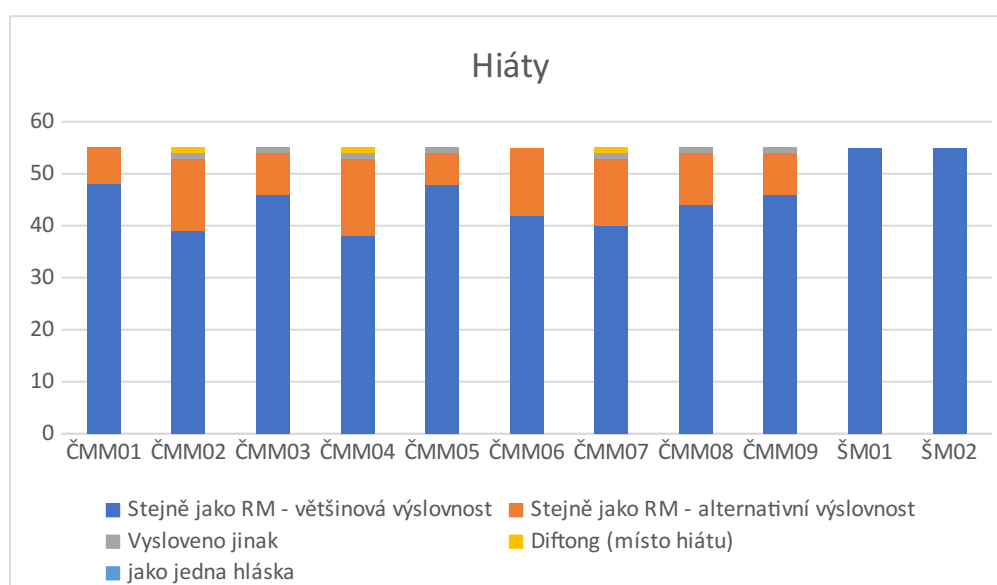
Dle výsledku uvedených v tabulce se španělské výslovnosti nejvíce přiblížili mluvčí ČMB06 a ČMB09. Délka studia se v tomto případě na celkových hodnotách neodráží tolik jako u diftongů.

#### 4.4.5. Hiáty (Nmgr.)

Vzhledem k tomu, že většinou jsou na magisterském programu studenti, kteří se věnují studiu španělštiny aspoň devět let lze konstatovat, že, jakožto u pokročilejších, zde bude převažovat antihiátová tendence. Oba rodilí mluvčí spíš vyslovovali synalefu, než aby zachovali hiátovou výslovnost. Průměrná úspěšnost českých mluvčích ve výslovnosti blížící se rodilým mluvčím dosáhla 79,19 %. Studentů, kteří respektovali hiátovou výslovnost bylo 18,99 %.

Šedou barvou jsou označena slova, která byla vyslovena jinak. Jednalo se o spojení *separe a los*, kde bylo vysloveno jen *separe los* a *Panchito en a deriva en*, kde bylo vyslovena předložka *de* místo *en*. Do slova *grúa* byl vložen mezi samohlásky konsonant /r/.

Graf 8: Znázornění výslovnosti hiátů (Nmgr.)



Do vět byly záměrně zařazeny slova *video* a *línea*, jejichž výslovnost doslova volá po tom, aby byla přečtena jako diftong. Oba španělští mluvčí vyslovili tato slova v nahrávkách s diftongem ['biðjo], což se u žádného českého mluvčího neobjevilo a ['lin<sup>a</sup>], což se objevilo u jediného českého mluvčího španělštiny (ČMM09). Z níže uvedené tabulky vyplývá že tento mluvčí studuje španělštinu již 13 let a patří tak k jednomu z nejpokročilejších ze skupiny. Zde by se dala uplatnit teorie, že pokročilejší mluvčí španělštiny budou mít tendenci k diftongizaci

hiátů. Vzhledem k tomu, že to takovým způsobem vyslovil jen jeden student a pouze jednou, nelze tuto teorii potvrdit, ale jistá tendence tam zřejmě bude.

Tabulka 7: Výsledky v procentech

Mluvčí	Úspěšnost výslovnosti	Délka studia (celkem)
ČMM01	87,27 %	13 let
ČMM02	70,9 %	6 let
ČMM03	83,65 %	13 let
ČMM04	69,09 %	9 let
ČMM05	87,27 %	4 roky
ČMM06	76,36 %	13 let
ČMM07	72,73 %	11 let
ČMM08	80 %	7 let
ČMM09	83,64 %	13 let
ŠM01	100 %	
ŠM02	100 %	

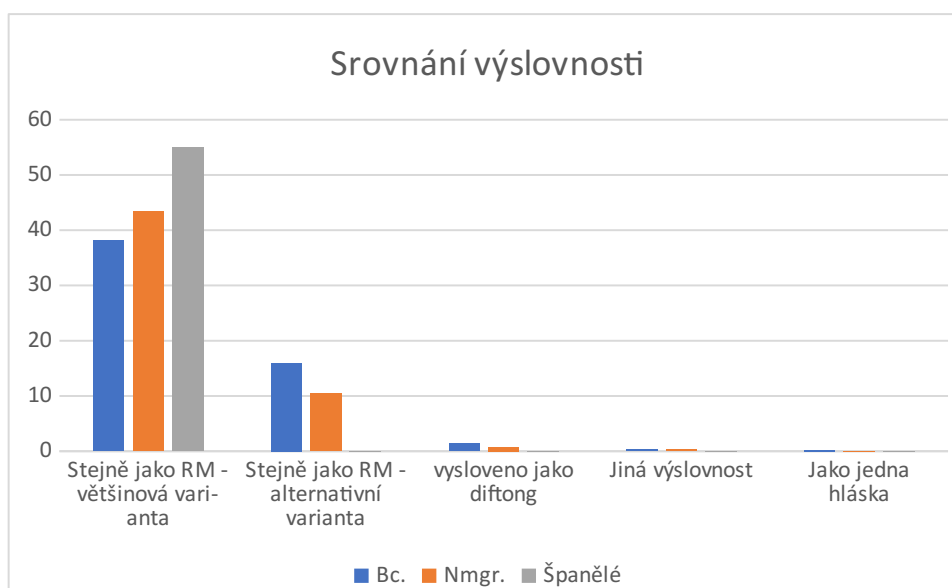
Navzdory tomu se však opět ukazuje, že doba studia není pro výslovnost tak zásadní. Dokazuje to např. mluvčí ČMM05 (studující španělštinu čtyři roky), který se svou výslovností přiblížil rodilým mluvčím více než např. mluvčí ČMM06, který studuje španělštinu již 13 let.

#### 4.4.6. Výslovnost hiátů: shrnutí

Na následujícím grafu bych opět chtěla znázornit, jak si s výslovností hiátů poradili studenti bakalářského a magisterského studia v porovnání mezi sebou a rodilými mluvčími.

Tento souhrnný graf znázorňuje, že studenti magisterského programu se blíží výslovnosti rodilých mluvčí více než studenti bakalářského. Jejich umístění je způsobené zjednodušenou výslovností hiátů. Je zřejmé, že čím pokročilejší jakýkoliv mluvčí španělštiny je, tím více bude mít sklon zjednodušovat výslovnost.

Graf 9: Shrnutí



Tabulka 8: Zobrazení výslovnosti synalefy

Mluvčí	Vyslovení synalefy	Délka studia (celkem)	Mluvčí	Vyslovení synalefy	Délka studia (celkem)
ČMB01	61,02 %	6 let	ČMM01	79,66 %	13 let
ČMB02	23,73 %	7 let	ČMM02	54,24 %	6 let
ČMB03	57,63 %	8 let	ČMM03	77,97 %	13 let
ČMB04	47,46 %	7 let	ČMM04	54,24 %	9 let
ČMB05	57,62 %	7 let	ČMM05	72,88 %	4 roky
ČMB06	71,19 %	11+ let	ČMM06	54,24 %	13 let
ČMB07	28,81 %	10 let	ČMM07	62,71 %	11 let
ČMB08	50,85 %	9 let	ČMM08	66,1 %	7 let
ČMB09	77,97 %	6 let	ČMM09	66,1 %	13 let
ŠM01	74,58 %				
ŠM02	96,61 %				

V tabulce jsou v procentech znázorněny výsledky, které ukazují, jakou část z celku studenti vyslovili jako synalefu. Z výsledků lze vyčíst, zda u jednotlivých studentů převládá antihiátová tendence, či nikoliv. U studentů magisterského studia se viditelně známky tendence zjednodušovat hiáty vyskytují více než u studentů bakalářského programu, z čehož vyplývá, že pokročilejší mluvčí se blíží výslovnosti rodilých mluvčích.

Ukázalo se, že doba studia nemá na výslovnost až takový vliv. Mluvčí, který studuje španělštinu čtyři roky (ČMM05) nebo mluvčí, který studuje španělštinu šest let (ČMB09) vyslovovali méně pečlivě než ten, který se věnuje studiu španělštiny deset let (ČMB07).

#### 4.5. Vyhodnocení hypotéz

- 1) **V češtině je daleko méně diftongů, lze tedy očekávat, že čeští mluvčí budou některé pro ně „neobvyklé“ diftongy vyslovovat nenáležitě.**

Výsledky praktické části práce ukazují, že čeští mluvčí španělštiny nemají s výslovností španělských diftongů takové potíže, jaké jsme očekávali. Studenti bakalářského i magisterského programu vyslovovali diftongy s více než 90 %. K potvrzení této hypotézy tedy nedošlo.

- 2) **Protiklad diftongů a hiátů není v češtině systémově zdaleka tak důležitý jako ve španělštině, lze tedy očekávat, že čeští mluvčí nebudou rozdíl mezi diftongy a hiáty dostatečně vnímat, tím pádem ho nebudou dostatečně ve výslovnosti rozlišovat.**

Tato hypotéza z části pravda je. Uvnitř slova studenti rozlišovali diftongy a hiáty dobře. Na švu slov však byly vyslovovány poměrně nekonstantně, občas vokály spojili, občas zanechali slabičné předěly, avšak v jejich výslovnosti se jen obtížně hledá nějaký systém. Vliv může přicházet z mateřského jazyka, kde na „správné“ výslovnosti tolik nezáleží a je možné výslovnosti kombinovat.

- 3) **Tendenci ke zjednodušení vokalických skupin, kterou můžeme pozorovat v hovorové španělštině a která mj. spočívá v nahrazování hiátů diftongy, bude odrážet pouze výslovnost pokročilejších českých mluvčích.**

Tendenci ke zjednodušení hiátů lze spatřovat jak u studentů bakalářského programu, tak u studentů programu magisterského. Pokročilost se může odvíjet od několika faktorů, přičemž nejdůležitějším z nich patrně nebude doba studia, ale míra citlivosti a schopnosti vnímat výslovnost jiného jazyka, která může být u někoho větší a u někoho jiného menší. Budeme-li za pokročilejší české mluvčí považovat studenty magisterského studia, bez ohledu na dobu strávenou studiem španělštiny před nástupem na fakultu, pak lze tuto hypotézu potvrdit, neboť u těchto studentů byla tendence diftongizovat hiáty o 12,43 %<sup>63</sup> vyšší než u studentů bakalářského programu.

## Závěr

---

<sup>63</sup> Studenti bakalářského programu vyslovili průměrně 52,92 % z celku jako synalefu, zatímco na magisterském programu přečetli studenti jako synalefu ze stejného celku průměrně 65,35 % dvojhlásek.

Vokální systém češtiny a španělštiny je v několika rysech podobný, v některých se liší. Ve vztahu k samohláskovým skupinám je ten český poměrně benevolentní, jelikož k alternaci mezi diftongem a hiátem dochází běžně (srov. Čtyřslabičného pneu.ma.ti.ka a pětislabičného pne.u.ma.ti.ka). Čeští mluvčí mají od podstaty jazyka tendenci slova frázovat a vyslovovat je samostatně, španělština naopak patří k jazykům, kde dochází k navazování, jako třeba ve francouzštině. Pro Španěla, jak také dokazují výsledky v praktické části, je přirozenější na švu slov vyslovit synalefu než pro Čecha. U mluvčích, kteří jsou ve španělštině pokročilejší však byly tendence zjednodušovat hiáty zaznamenány také.

Obecně lze tvrdit, vzhledem k výsledkům analýzy, že studenti bakalářského programu jsou ve španělské výslovnosti pečlivější než studenti magisterského programu. Španělština je „rychlý“ jazyk a je patrné, že rodilí mluvčí si výslovnost ve značné míře zjednodušují. Dokonce i slova, kde se původně nesešly dvě samohlásky vedle sebe (aproximantní *d*, např. ve slově *abogado*), se ve výslovnosti objeví hiát, který je dále redukován na diftong. Abych byla konkrétní, uvedu konkrétní případ z analýzy nahrávek: Ve španělském slově *línea* se dle normy vyskytuje ve spisovném jazyce hiát (*ea*) a jakákoliv jiná, méně pečlivá, výslovnost je hovorová. Jeden z rodilých mluvčích vyslovil slovo méně pečlivě, diftongicky. Naprostá většina českých studentů neměla tendence slovo číst jiným způsobem, přesto byl analyzován jeden nálezy, kde mluvčí přečetl hiát /*ea*/ jako diftong.

Závěry výzkumu ukazují, že studenti magisterského programu se svou výslovností přibližují vzorové výslovnosti více než studenti z bakalářského programu, avšak bez výrazných rozdílů. Složení obou skupiny bylo poměrně nevyrovnané, jelikož se mezi bakaláři objevili i studenti, kteří se španělštině věnují přes deset let a mezi magistry naopak studenti, kteří se jí věnují čtyři roky. Je nutné podotknout, že délka studia se na pokročilosti tolik neprojevovala, ale odvíjela se od více faktorů. Schopnost vyslovovat slova tak, jako by je vyslovil rodilý mluvčí je spíše výsledkem míry vnímavosti jednotlivých tónů, hudebního sluchu a schopnosti „impregnovat“ cizí přízvuky, např. tím, že sledují filmy či poslouchají hudbu v cizím jazyce nebo strávili delší pobyt v zahraničí.

## 5. Použitá literatura

- Aguilar, L.: *Hiatus and diphthong: Acoustic cues and speech situation differences*. Speech communication, 1999.
- Beaton Elizabeth, M.: *Interpretación de los acentos ortográficos como indicadores de hiato*. Cuadernos de Lingüística Hispánica, 2020.
- Cvrček, V.: *Mluvnice současné češtiny 1*. Karolinum, 2010.
- Čermák, P.: *Fonetika a fonologie současné španělštiny*. Karolinum, 2020.
- Černíková, Š.: *Las vocales españolas en la interlengua de hablantes checos*. Disertační práce, 2016.
- Duběda, T.: *Jazyky a jejich zvuky. Univerzálie a typologie ve fonetice a fonologii*. Karolinum, 2005.
- Garrido, M.: *Hiatus Resolution in Spanish: Motivating Forces, Constraining factors, and Research Methods*. Western Illinois University, 2013.
- Hidalgo Navarro, A. – Quilis Merín, M.: *Fonética y fonología españolas*. Valencia, Tirant Lo Blanch 2002.
- Lamprecht, A., Šlosar, D., Bauer, J.: *Historická mluvnice češtiny*. Státní pedagogické nakladatelství, 1986.
- Lloyd, M. P.: *From Latin to Spanish*. American Philosophical society, 1987.
- Navarro Tomás, T.: *Manual de pronunciación española (12<sup>a</sup> ed.)*. Edición Revolucionaria, 1966.
- Machač, P. & Skarnitzl, R.: *Fonetická segmentace hlásek*. Epoque, 2000.
- Ordoñez Gutiérrez, S.: *Sobre el diptongo ortográfico*. Archivum, 2019.
- Quilis, A. – Fernández, J. A.: *Curso de fonética y fonología españolas*. Madrid, CSIC 1992.
- Quilis, A.: *Tratado de fonología y fonética españolas*. Madrid, Gredos 1993.
- Quilis, A.: *Principios de fonología y fonética españolas*. Madrid, Arco/Libros 1997.
- RAE 2011a: *Nueva gramática de la lengua española: fonética y fonología*. Espasa Calpe, 2012.

## Seznam tabulek a grafů

### Tabulky:

Tabulka 1: dotazník zkušeností se španělštinou.....	28
Tabulka 2: dotazník zkušeností se španělštinou.....	29
Tabulka 3: Výsledky v procentech.....	33
Tabulka 4: Výsledky v procentech.....	35
Tabulka 5: Výsledky v procentech.....	36
Tabulka 6: Výsledky v procentech.....	39
Tabulka 7: Výsledky v procentech.....	41
Tabulka 8: Zobrazení výslovnosti synalefy.....	42

### Grafy:

Graf 1: Znázornění výslovnosti diftongů uvnitř slova (Bc.).....	32
Graf 2: Znázornění výslovnosti diftongů na švu slov (Bc.).....	34
Graf 3: Znázornění výslovnosti diftongů uvnitř slova (Nmgr.).....	35
Graf 4: Znázornění výslovnosti diftongů na švu slov (Nmgr.).....	37
Graf 5: Shrnutí.....	38
Graf 6: Shrnutí.....	38
Graf 7: Znázornění výslovnosti hiátů (Bc.).....	39
Graf 8: Znázornění výslovnosti hiátů (Nmgr.).....	41
Graf 9: Shrnutí.....	42

## Resumé (česky)

Bakalářské práce *Samohláskové skupiny v dnešní španělštině* se zabývá zkoumáním diftongů, hiátů a možnými výslovnostními změnami a schopností českých studentů španělštiny tyto samohláskové skupiny rozlišovat v mluveném projevu. Celá práce je rozdělena do dvou částí, z nichž jedna je zaměřena teoreticky a druhá prakticky.

V první části práce je popisován vokální systém španělštiny a češtiny. Samohláska je základní stavební prvek slabiky a v mnoha jazycích (včetně španělštiny) by bez její přítomnosti nebylo možné vytvořit slabiku. Čeština je specifická svými slabikotvornými /r/ a /l/, které mohou v určitých pozicích zastoupit funkci vokálu. V obou jazycích je fonologicky relevantních jen málo rysů. Ve španělštině je kvalita hlásky odvíjena pouze od postavení jazyka, v češtině navíc od postavení rtů (v češtině) a relativního trvání samohlásky.

Samohláskové skupiny jsou buď součástí stejné slabiky, nebo jsou rozděleny na dvě. V prvním případě se jedná o diftong. Španělština disponuje celkem se čtrnácti diftongy. Aby mohl diftong vzniknout, je za potřebí, aby byl jeden z vokálů /i/ nebo /u/ satelitní. Jsou-li dvě samohlásky vysloveny v rámci dvou různých slabik, jedná se o hiát, který může být tvořen dvěma stejnými/různými silnými samohláskami či jednou silnou a jednou slabou přízvuknou samohláskou. Práce se zabývá možnými výslovnostními změnami, kterými může být syneréze, synalefa a dieréze. Ve všech případech to souvisí s antihiátovou tendencí, jež je pro španělskou, zejména rychlou a hovorovou, výslovnost typická. Sklony ke zjednodušování hiátů mají kořeny v historii, proto jsem se ve třetí kapitole práce stručně zabývala evolucí obou jazyků.

Praktická část práce byla založena na analýze dat získaných ze zvukových nahrávek rodilých a českých mluvčích španělštiny, konkrétně studentů Hispanistiky z prvního a druhého ročníku bakalářského programu a studentů navazujícího magisterského programu. Pro výzkum bylo vybráno 27 na sobě nezávislých vět, ve kterých byly zastoupeny jednotlivé typy diftongů a hiátů. Zvukový materiál byl zpracován ve fonetickém programu Praat. Výsledky českých mluvčích byly porovnávány se vzorovou výslovností rodilých mluvčích a cílem bylo zjistit, v jaké míře se této vzorové výslovnosti přibližuje výslovnost českými studenty. Pracovalo se se třemi hypotézami, které se na základě analýzy buď potvrdily, nebo vyvrátily.

Celkově práce dochází k závěru, čeští mluvčí jsou ve španělské výslovnosti pečlivější (zejména ve výslovnosti samohlásek na švu slov) a v mluveném jazyce rozlišují diftongy a hiáty velmi podobně, ne-li stejně, jako rodilí mluvčí.



## **Resumé (en español)**

El trabajo del fin de grado *Samohláskové skupiny v dnešní španělštině* se ocupa de diptongos, hiatos, de posibles cambios en pronunciación y la capacidad de los estudiantes checos del español distinguir entre los grupos vocales en la presentación oral. El trabajo conste de dos partes, uno de las cuales está orientada teóricamente y la otra prácticamente.

En la primera parte del trabajo está descrito el sistema vocálico español y checo. La vocal es un elemento básico de una sílaba y en muchos idiomas (incluso el español) no podría crear una sin ella. Para el checo es típico por su /r/ y /l/ que puede en ciertos casos representar una vocal. En ambas lenguas hay pocos rasgos fonológicamente relevantes, ya que en español la calidad de la vocal depende de la posición de la lengua y en checo también de la posición de los labios y de la duración relativa de la vocal.

Los grupos vocales pueden formar parte de la misma sílaba o puede ser dividida en dos. En el primer caso se trata de diptongo. En español hay catorce diptongos en total. Para que pueda surgir, hay que estar presente la vocal /i/ o /u/. En el caso que dos vocales son pronunciados en diferentes sílabas, se trata de hiato. El hiato puede ser creado por dos mismos o diferentes vocales fuertes o por un vocal fuerte y un vocal débil tónico. El trabajo se ocupa de posibles cambios en pronunciación cuales son la sinéresis, sinalefa y diéresis. En todos los casos, los cambios están vinculados con la tendencia antihiática, que es típica por la pronunciación española, especialmente hablando de la lengua rápida y coloquial. La tendencia facilitar los hiatos surge en la historia, por eso, en el tercer capítulo del trabajo enfoco en la evolución de ambas lenguas.

La parte práctica basa del análisis de los datos adquiridos de grabaciones de voz de hablantes nativos y checos del español. En particular, se trata de los estudiantes de filología española del Grado y Máster. Para la investigación se eligió 27 oraciones no dependientes de sus mismos donde todos los tipos de diptongos e hiatos fueron representados. El material fue trabajado en el programa fonético Praat. Los resultados de la pronunciación de los checos fueron comparados a la pronunciación ejemplar de los hablantes nativos. El objetivo de presente trabajo fue averiguar cómo los checos se acercan a estos ejemplos. Trabajamos con tres hipótesis de los cuales algunos fueron afirmados y otros no.

Todo resumido, el trabajo llega a terminar con la conclusión que los hablantes checos de español son cuidadosos (especialmente con respecto a la pronunciación en las fronteras de palabras) y en el idioma hablado reconocen los diptongos e hiatos en forma muy similar, hasta igual, que los hablantes nativos.

## **Přilohy**

### Příloha 1:

1. Acabada la lluvia de meteoritos, la oscuridad retorna a la planicie.
2. Sus imágenes virtuales ya no me satisfacen.
3. Durante horas me pierdo en el desierto y en el patio del Centro me tiendo mediodías enteros bajo el sol.
4. El resto, más que una historia o un argumento, es un itinerario.
5. Ya viudo y enfermo del corazón, mi abuelo quedó arruinado a causa de la competencia de la manufactura inglesa.
6. ¿Qué planes se tienen para cuando Guatemala asuma la presidencia del Consejo en octubre próximo?
7. La casa de Panchito en Cuernavaca era amplia, y hasta podría yo decir que con ciertos lujos.
8. ¿Con los pies para abajo? – averiguó el general.
9. Si hace falta, póngale un vídeo y ya le pagaré yo luego el alquiler.
10. Cuando tus ojos me miraron percibí el antiguo amor.
11. Vigilaba desde el aire a mis enemigos.
12. Esta es la atmósfera que reina en la humilde habitación donde se inserta la figura violinista.
13. Su nombre era Margot, llevaba boina azul y en su pecho colgaba una cruz.
14. A la tercera vez, la grúa directamente se llevará el auto.
15. Encendió otro cigarrillo y continuó.
16. Era un náufrago dejado a la deriva en una nave al parecer inservible.
17. Esa nunca me la creí.
18. No te preocupes, está muerto y las deudas no son tuyas.
19. Abre la ventana, me estoy muriendo de calor, voy a estallar.
20. En la ciudad estadounidense se presentaron dos hechos curiosos.
21. La plaza se vuelve un caos, la gente comienza a huir.
22. Después el extravío mismo parece haber caído en el olvido.
23. Se mete en las oficinas y habla con el encargado para gestionar el circuito aéreo.
24. No hay línea que los separe, como no hay línea que separe a los dioses uranios de los telúricos.

25. Cada mueble, cada alfombra, cada cortina de su nueva vivienda lucía primorosa y, sobre todo, coexistía sin escándalo.
26. El río de la lujuria no tiene orillas.
27. El hedor de una piara de jabalíes saturaba el aire.